

Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinermi Najoqqutassiaq

Kuannersuarni aatsitassat assigiinngitsut

Juli 2011

IMAI		QUPPERNERIT
1	AALLAQQAASIUT	3
1.1	Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup ingerlanissaa	3
1.2	Aatsitassarsiorfiliariniagaq	4
1.3	Misissuiffigisassanik paasiniaanerit	4
1.4	Naliliinermi najoqqutassat	5
2	INATSISITIGUT MALITTARISASSAT	6
2.1	Kalaallit Nunaanni politikkikkut pissutsit	6
2.2	Kalaallit Nunaanni inatsisit	6
3	SULIARINIAKKAP NAATSUMIK OQALUTTUARINEQARNERA	7
3.1	Aatsitassarsiorfik	9
3.2	Akuiaavik	9
3.3	Akuiarnerlukuusivik	10
3.4	Umiarsualivik	11
3.5	Ineqarfiit	11
3.6	Atortorissaaruteqarfiit allat	11
3.7	Sulisussat naatsorsuutigineqartut	11
4	AVATANGIISINUT SUNNIUTISSANIK NALILIINERUP INGERLANERA	12
4.1	AVATANGIISINUT SUNNIUTISSANIK NALILIINIARNERMI SULERIAASISSAQ	12
4.2	Misissugassanik paasiniaaneq	13
4.3	Avatangiisinik Misissuineq	15
4.4	Naliliinerit naleqqersuusiernerillu	16
4.5	Avatangiisinik Aqutsinermut Pilersaarut aammalu Avatangiisit Malinnaavigineqarneranni Periaaseq	16
4.6	Innuttaasut tusarniaavigineqartarnerat	17
4.7	Sumi misissuisoqassasoq qaqugukkullu	17
5	AVATANGIISIT MISISSUIFFIGINEQARNISSAANNUT PILERSAARUT	18
5.1	Siusinnerusukkut misissugassanik tigooraasarnerit	18

5.2	Misissuinissat allat	20
5.3	Avatangiisit Sunnerneqarnissannik Naliilinerup imassaatur siunnersuutit	38
	KUANNERSUARNI AATSITASSANIK PIIAFFILIARINIAKKAMUT ATTUUMASSUTEQARTUT PEQATAATINNEQARNERANNUT PILERSAARUT	51

1 AALLAQQAASIUT

1.1 Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup ingerlanissaa

9. december 2010 Greenland Minerals and Energy (GME) Ltd Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniakkap akilersinnaassusianik misissuisinnaatitaanissaminik Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmiit akuerineqarpoq. Paaanissamik akuersissummik pissarsisoqassappat Akilersinnaassutsimik misissuinerit, Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermik ilallit Kuannersuarnut tunngasut pinngitsoornagit naammasseqqaarneqartariaqarput.

Januar 2011-imi Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfik Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiortoqassatillugu avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinerup suliarineqarnissaanut najoqqutassanik aalajangersaavoq.

Aatsitassarsiornissanik pilersaarutit suulluunniit avatangiisinut sunniutigisinnaasaat suussusersiniarlugit misissoqqissaarniarlugillu Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinerit piunasaqaatigineqartarput. Kuannersuarni aatsitassarsiorfiliariniakkap avatangiisinut sunniutissaanik naliliinermi imaaliortoqassaaq;

- Aatsitassarsiornerup ingerlangani tamarmi, tassa aatsitassarsiornerup aallartinnissaata siorngatigut matusinerullu kingornatigut avatangiisinut sunniutissat suussusersissallugit misissoqqissaassallugillu
- Avatangiisinut sunniutit pitsaangitsut qanoq iliuuseqarfiginiarlugit minnerpaatinniarlugillu iliuusissat ineriartortissallugit,
- Avatangiisini naleqartitat tammatsaaliornerannut ikiuutissalluni, aammalu
- Piujaannartitsinermik tunngaveqarluni periarfissat piviusunngortinneqarnissaannut peqataassalluni.

Najoqqutassiat naapertorlugit pissutsit makku avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinermi misissorneqassapput:

- Imaqarniliaq sukumiisoq paasiuminarsagaq
- Aallarniut aatsitassarsiorfiliariniakkamik, taassuma tunuliaqutaanik siunertaanillu nassuiaaffiusoq.
- Aatsitassarsiorneq sioqqullugu avatangiisit qanoq issusiinik sukumiisumik nassuiaat
- Aatsitassarsiorfiup ingerlanganik tamarmik, tassa paaanermiit matusinermut aamma tamatuma kingorna pisunik nassuiaat
- Periarfissap piunaneqarusup saniatigut periarfissanik allanik naliliinertalimmik avatangiisinut sunniutissanik naliliineq
- Avatangiisinik Aqutsinermut Pilersaarut sunniutissatut paasineqartut qanoq iliuuseqarfigineqarnissaannik nassuiaatitalik.
- Avatangiisit malinnaaffigineqarnissaannik pilersaarut, uumasut suut, sumi aammalu suut najoqqutaralugit malinnaaffigineqarnissaannik nassuiaatitalik
- Innuttaasunut tusarniaanerit
- Inerniliussat

- Allaaserisat avatangiisit sunneqarnissaannik naliliinerup ingerlanerani innersuussutigineqartut aammalu taaguutinut naalisaatinullu atorneqartunut nassuiaatit

Avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliineq aatsitassarsiorfiliariniakkamit sunnerneqarsinnaasumut tamarmut tunngassaaq. Sumiiffiit aatsitassarsiorfiup avataaniittut, soorlu aqquserngit, umiarsualiviit, mittarfiit aammalu immakkut aqqustit atorneqassappata taakkununga sunniutit aamma ilanngullugit misissuiffigineqassapput.

Allaaserisami uani, GME sinnerlugu Orbiconimit suliaasumi Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaqarfiimmit atorneqartussamik Kuannersuarni avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinissaq siunertarineqarpoq.

Misissuinerit naliliinerillu qassit, soorlu Inuiaqatigiit sunnerneqarnissaannik naliliineq aammalu akilersinnaassutsimik naliliineq 2011-ip aammalu 2012-ip ingerlanerani ingerlanneqassapput Aatsitassarsiorfiliariniagaq ineriartortissinnaajumallugu ilusilersuinerit akuerineqarnissamillu qinnuteqaatissiornerit naammassineqarnissaat siunertaralugu.

1.2 Aatsitassarsiorfiliariniagaq

2007-imi suliffeqarfik Greenland Minerals and Energy (GME) A/S Kuannersuarni misissuinissaminik akuersissuteqarfigineqarpoq. GME A/S tassaavoq australiamiut suliffeqarfiutaata Greenland Minerals and Energy Ltdip aningaasanik niuerfimmi Australian Securities Exchangemi nalunaarsorsimasup pigisaa. Greenland Minerals and Energy Ltd-ip GME A/S-imi piginneqataassutit amerlanerussuteqarluni pigai.

Aatsitassarsiorfiliariniagaq Kujataaniippoq Narsamiit 10 kilometerinik kiisalu Narsarsuarmiit 35 kilometerinik ungasissuteqarluni. Kuannersuarni aatsitassaqaqarfiimmi piiagassat soqutiginaateqarnerusut tassaapput saffiugassat qaqtigoortut (REE-it). Aammattaaq iluanaarniutigineqarsinnaasunik uranimik zinkimillu saniatigut qallugassaqarpoq.

Suliariniakkamut ilaapput assagarsuaq ammaannartoq, akuaaaffik, umiarsualivik, ineqarfik, akuiarnerlukunik eqqaavik aammalu aqquserngit paaaffiup ilaanut ingerlaviussusaq.

1.3 Misissuiffigisassanik paasiniaanerit

Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermi alloriarneq siulleq tassaavoq suut misissuiffigineqarnissaannik paasiniaaneq.

Avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinarierni innuttaasut peqataatinneqartariaqarmata aammalu aatsitassarsiorfiliariniakkap ineriartortinneqarnerani tunisassiorfiulerneranilu ingerlaavartumik paasissutissinneqartartussaammata kikkut attuumassuteqarsinnaasut misissuiffigisassanik paasiniaanerup ingerlanerani tusarniaavigineqarput.

Inuiaqatigiinnut sunniutissanik naliliinissami suut misissorneqassanersut paasiniallugu isumasioqatigiinnerit sisamat Kalaallit Nunaanni ingerlanneqartut Isumasioqatigiitsinerit taakku iluatsillugit GME-ip avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliiniarnermi suliarineqartussat saqqummiuppai oqaluuseralugillu.

Isumasioqatigiinnerit uku ingerlanneqarput:

- 30. mars Qaqortumi
- 31. mars Narsami; kiisalu
- 4 aamma 5. april Nuummi.

Isumasioqatigiinnerni taakkunani siunertarineqartoq tassaavoq Suliariniagaq peqataasunut ilisaritissallugu kiisalu inuiaqatigiinnut avatangiisinullu sunniutissanik naliliinermi sammeneqartussat pillugit attuumassuteqartut tusarniaavigissallugit. Suliariniakkap naatsumik oqaluttuarineqarnera aammalu attuumassuteqartut peqataatinneqarnissaannut pilersaarut ilanngussani 1 aamma 2-mi takuneqarsinnaapput.

Isumasioqatigiitsinissat sioqqullugit isumasioqatigiinnermi periaasissat kiisalu attuumassuteqartut peqataaqullugit qaaqqusaasut allassimaffiat Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfimmut akueritinneqaqqaarsimavoq. Isumasioqatigiinnernit paasisat pingaarnert 7. april Nuummi Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfimut saqqummiunneqarput.

1.4 Naliliinermi najoqqutassat

Kuannersuarni avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinermi najoqqutassanut ilanngunneqarput misissuiffigisassanik paasiniaanermi paasisat kiisalu avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinerup piareersarneqarneranut pilersaarut.

Isumasioqatigiinnerit ingerlanerini attuumassuteqartutit oqaatigineqartut ilanngussallu naliliineri najoqqutassanut taakkununga ilanngunneqarput.

Naliliinermi najoqqutassanut ilanngunneqarputtaaq allakkianit tulliuttunit paasissutissat:

- Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniagaq pillugu naatsumik nassuiaat mars 2011-meersoq;
- Akilersinnaassutsimik misissueqqaarneq, AMEC Minproc, December 2009;
- Attaveqaatit pillugit nalunaarusiat (Umiarsualiviup sumiiffissaa aammalu ilusilersornissaa, ineqarfissanik misissuinerit kiisalu nukissiorfissat pillugit misissuinerit), Nira, mars 2011-meersoq;
- "Suliariniakkami suleriaasissaq – Kuannersuarni aatsitassat assigiinngitsut pillugit suliariniagaq" Coffey Natura Systemip 2009-imi septemberimi suliaa; kiisalu
- "Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniakkap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissaanik allaffissornikkut misissuineq Grontmij Carl Bromit juli 2010-imi suliarineqartoq

2 INATSISITIGUT MALITTARISASSAT

2.1 Kalaallit Nunaanni politikikkut pissutsit

Kalaallit Nunaat Danmarkip kungeqarfiani namminersortuuvoq. 21. juni 2009 Kalaallit Nunaat namminersulerpoq eqqartuussiveqarnermut, politeeqarnermut nunallu pisuussutaanut oqartussaalernissaminik periarfissaqarluni. 25. november 2008-imi namminersorneq pillugu taasisitsinerup tamanna nassataraa. 1. januar 2010 aatsitassanut tunngasut namminersorlutik oqartussanit oqartussaaffigineqalerput. Siusinnerusukkut 1979-imi Danmarkip ataani namminersornerunerup nalaani Kalaallit Nunaat kalaallit danskillu naalackersuisuisa aqutarat.

Namminersornerup eqqunneqarneratigut kalaallit nunat tamalaat inatsisaasigut aamma namminneq inuiaasutut akuerineqarput. Nunanut allanut illersornissamullu tunngassuteqartut Danmarkip sulii aqutarai. Kalaallit marluk danskit inatsisartuinut qinerneqartarput.

Kalaallit Nunaanni Inatsisartut 31-nik kalaallinit qinikkanik ilaasortaqarput ukiunullu sisamanut qinerneqarlutik ukiumut marloriarlutik ataatsimiittarlutik. Naalackersuisut siulittaasuat Inatsisartunit qinerneqartarpoq. Naalackersuisut naalackersuisoqarfinnik ukioq naallugu sulisartunik pilersitsisarput. Inatsisartut inatsisiliortarput malittarisassiortarlutillu Naalackersuisunit malinneqartussaasunik Naalackersuisullu sulinerat nakkutigisarisarlugu. (www.nanog.gl)

2009-imi kommunit 18-iusut kommunerujussuarnut sisamanut kattunneqarput; Qaasuitsup Kommunia, Qeqqata Kommunia, Kommuneqarfik Sermersooq, kiisalu Kommune Kujalleq. Kommunit makkununga akisussaapput: kulturi ilinniartitaanerlu, isumaginnineq peqqinnissartoq, aningaasaqarneq akileraarutillu, ingeniøritut suliassat, ineqarneq aammalu avatangiisit (www.sermersooq.gl aammalu kanukoka.gl) Narsaq Kommune Kujallermut ilaavoq.

Kalaallit Nunaat Nordisk Rådimit kiisalu Nordisk Ministerrådimut ilaasortaavoq. Nunat avannarliit nunallu namminersorfiusut taakkununga ilaasortaaneermikkut pingortitamut avatangiisinullu tunngasutigut inatsisartutigoortumik suleqatigiissinnaalersimapput.

Nordisk Råd 2009-2012-imut avatangiisinut iliuusissiomat silap allanngornera, akuutissanik ulorianartunik atuneq eqqaasarnerlu, imaani uumassusileqarfiit illersorneqarnerat aammalu uumassusillit amerlaarsuunerisa illersorneqarnissaat atorneqarnissaallu sammineqarput.

Kalaallit Nunaat aammattaaq Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiannut ICC-mut ilaasortaavoq 1996-imiillu Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortaalersimalluni.

2.2 Kalaallit Nunaanni inatsisit

Immikkoortumi matumani nalunaarsorneqarput malittarisassat najoqqutassallu suliariniakkamut attuumassuteqartut, pingaartumillu sammineqassallutik Inuiaqatigiinnut Sunniutissanik Naliliinermut soqutiginaateqartut.

Inatsit pingaernerusoq suliariniakkamik ineriartortitsinermi ingerlatsinermilu malinneqartussaq tassaassaaq Kalaallit Nunaanni Inatsisartut inatsisaat nr. 7, 7. december 2009-imeersoq (Aatsitassanut inatsit) 1. januar 2010 atuutilersoq. Inatsimmi aatsitassat aatsitassalerinermullu tunngasut malittarisassaqaartitaapput.

Kalaallit pinngortitamik allanngutsaaliuineq avatangiisinullu malittarisassaqaartitsineq aqunneqarput Pinngortitamik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 29, 18. december 2003-imeersoq naapertorlugu aammalu danskit inatsisaat nr. 850, 21. december 1988-imeersoq Kalaallit Nunaanni pinngortitami pissutsinut tunngasoq naapertorlugu. Aatsitassat pillugit inatsisitaami aalajangersakkat attuumassuteqartut inatsisinut taakkununga marlunnut naapertuupput.

Aammattaaq nunat tamalaat najoqqutassiaat piumasaqaataallu tulliuuttut naliliinermi atorineqarput.

Naalagaaffiit peqatigiit isumaqatigiissutaat:

- Usit ulorianartut angallanneqartarnerat pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit inassuteqaataat;
- Usit ulorianartut angallanneqartarnerat pillugu nunat tamalaat malittarisassaata ileqqoreqqusaallu aammalu isumaqatigiissutit makku (soorlu SOLAS 1974, MARPOL 73/78 aammalu STCW Conventions);
- Silarsuarmi kulturikkut eriagisassat nunallu ataasiakkaat kingornussaata pillugit isumaqatigiissut (UNESCO / World Heritage Convention); aammalu
- Silap allanngoriartornera pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit tunngaviumik isumaqatigiissutaat.

Atomimik Nukissiorneq pillugu Nunat Tamalaat suleqatigiiffiata piumasaqaatai:

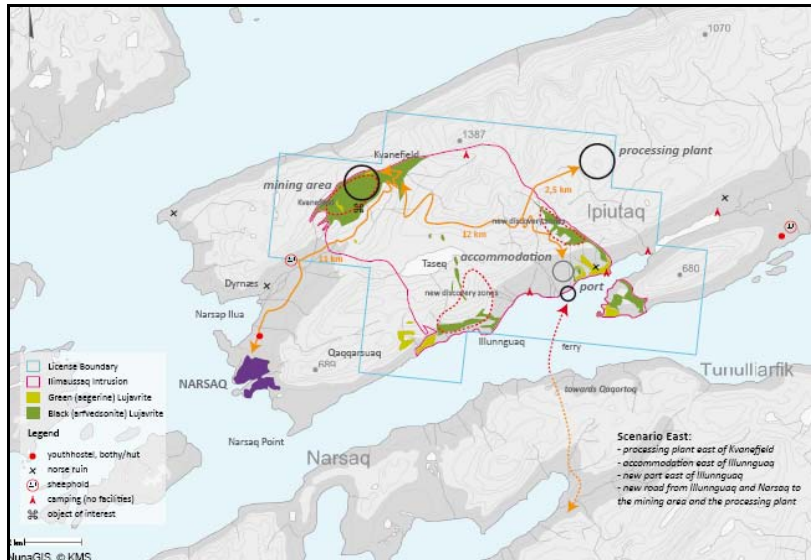
- Piiianermi akuiaanermilu qinngornernut illersorneqarnissaq, IAEA isumannaallisaanermut piumasaqaatai No. RS-G-1.6, Vienna 2004. 95 p. (IAEA Safety Series No. 26-imit salliusussaq); aammalu
- Piujaannartitsineq aallaavigalugu Uranisiorfiliorneq akuiaaviliorneq, IAEA Nuclear Energy Series No. NF-T-1.1.

3 SULIARINIAKKAP NAATSUMIK OQALUTTUARINEQARNERA

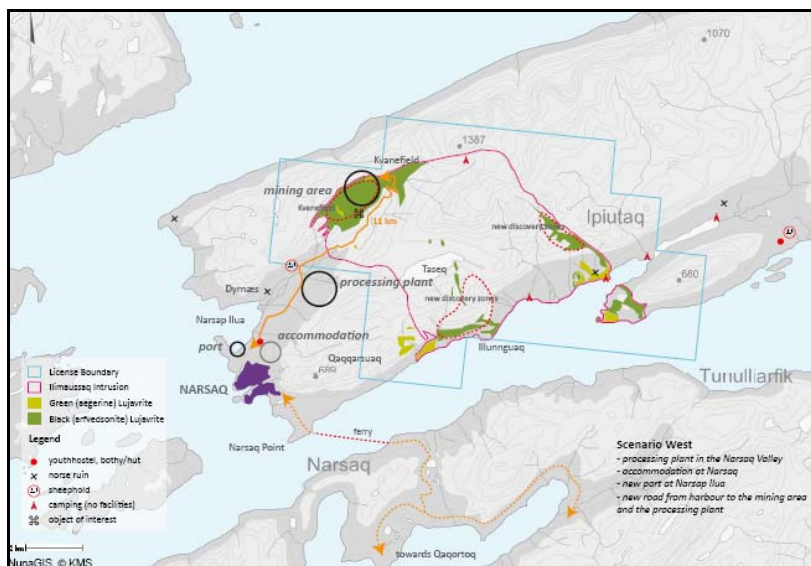
Suliariniakkamut ilaapput assagarsuaq aammaannartoq, akuiaaffik, umiarsualivik, ineqarfik, akuiarnerlukunik eqqaavik aammalu aqquserngit paaaffiup ilaanut ingerlaviussussaq.

GME-ip ineqarfissat, akuiaaviup kiisalu umiarsualiviup inissaat marluuut isumaliutigai. Periarfissaq siulleq tassaavoq Narsap qooruani akuiaaviliornissaq kiisalu Narsap Iluani Narsap avannannguani nutaamik umiarsualiviliornissaq (periarfissaq killeq). Periarfissat aappaat tassaavoq Narsap avannamut kangiani 15-20 km-inik ungasissusilimmi akuiaaviliornissaq kiisalu Nunasarngup akiani Illunnguata kangiani nutaamik umiarsualiviliornissaq (periarfissaq kangilleq). Titartagaq 1 aamma 1-mi periarfissat killeq kangillerlu takutinneqarput.

Sanaartorfissat taakku arlaat sorleq piumaneqarnerussanersoq paasineqartinnagu misissueqqittoqartariaqarpoq nunaqqatigiinnullu tusarniaallunilu peqataatitsisoqartariaqarluni.

Titartagaq 1 Periarfissaq kangilleq

Titartagaq 2 Periarfissaq killeq

Suliariniakkap immikkoortui pingaernerit tassaapput:

- **Pīiaaffik** Assagaq ammasoq, aatsitassanik pīiaaffiusoq
- **Akuiaaffik** Imeq atorlugu saffiugassanik tunisassiassanngortitassanik immikkoortiterivik
- **Akuiarnerlukuusivik** Sinnikut akuiaavimmeersut isumannaarlugit toqqortarineqarfiat
- **Umiarsualivik** Umiarsuarnut aatsitassarsiorfimmuṭ pajuttunut tunisassianillu Kalaallit Nunaanniit tunitsivissanut angallassisartussanut
- **Ineqarfiit** Aatsitassarsiorfimmi sulisunut
- **Atortorissaarutit attuumassutillit** Nukissiorfissat, attaveqaatissat aammalu aatsitassarsiorfimmuṭ aqquṭit isumannaatsooqqullugit

3.1 Aatsitassarsiorfik

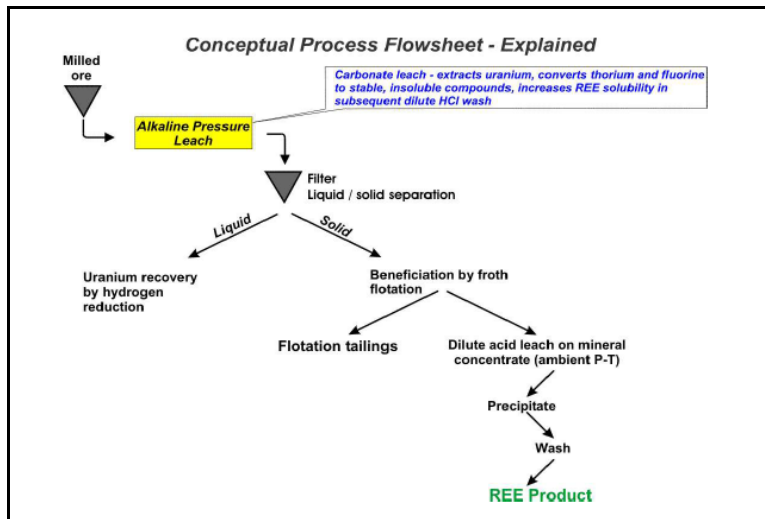
Pilersaarutit naapertorlugit aatsitassarsiorfik Kuannersuarni qaarsup Ilimmaasamik taagorneqartup nalaaniissaaq Kujataani Narsamiit 10 km-it missaanni ungasissuseqarluni Narsarsuarṁiillu 35 km-it missaanni ungasissuseqarluni.

3.2 Akuiaavik

Akuiaaviup inissai suliffeqarfiit eqqarsaatigineqartut arlaliupput. Massakkut naatsorsuutigineqarpoq akuiaavik ukiumut ulluni 365-ini ammasassasoq ukiumullu akuiaagassanik 7,2-10,8 million tonsinik suliaqartussatut ilusilersorneqassasoq.

Akuiaagassap aatsitassartai pingaernerit tuniniarneqarsinnaasunik tamanik akoqarput akuiaaviullu siunertaa tassaavoq tunisassiassat taakku aatsitassaniit pissarsiarissallugit. Saffiugassanik tunisassiassanngorlugit immikkoortiteriaatsit assigiinngitsut nalilersuiffigineqarput. Misileraanikkut paasineqarpoq naqitsineq atorlugu arrortiteriaaseq uranimik kingorna kimittorsarneqartussamik immikkoortitsinermi atugassaqqissuusoq kiisalu sananeqaatinik qaqutigoortunik tuniniarneqarsinnaanngortillugit immikkoortitsinermi eqiterinermilu atugassaqqissuulluni.

Massakkuugallartoq siunnersuutigineqarpoq uranmik sananeqaatinillu qaqutigoortunik immikkoortitsinermi aserorterineq, sequtserineq, arrortitsineq, nakkartitsineq puttallartitsinerlu atorneqassasut.

Titartagaq 3 Sulinerup ingerlaarnera

Imeq akuaanermi atorineqassaaq akuaavikkooreerunilu salinneqarluni akuaavimmi atoqqitassanngortinneqassaaq imaluunniit avatangiisinut utertinneqassalluni.

Pilersaarutigineqarpoq tunisassiat akuaavimmi nappartanut iliorarlugit containerinut iliorarneqartassasut usisaassuillu atorlugit akuaavimmiit umiarsualivimmut assartorneqartassasut. Taavalu umiarsuit atorlugit silarsuarmi sumiluunniit tunitsivigisanut angallanneqartarnissaat pilersaarutaavoq.

Akuaavimmi akuiarnerluliernerup saniatigut allanik eqqagassiorfoqarsinnaavoq taakkulu katersorneqartariaqassapput, suliarineqarlutik ajornanngippallu atoqqinneqarlutik. Taamaannippat akuiarnerlukuusivimmut ingerlattariaqassapput. Eqqagassiorfiusinnaasut tamakku suuneri suli paasiniagassaagaluarlutik assersuutigalugu makkuusinnaapput:

- Aamarsuit atorlugit naqitsinerlu atorlugit arrortitsinerup siornagut puttallartitsinermi akuiarnerlutuk;
- Aatsitassat qaqutigootut seernartoq atorlugu immikkoortinneqarnerinit nakkartitsinermillu sinnikut;
- Aatsitassarsiorfimmiiit ujarakoofimmiillu kunneg.

3.3 Akuiarnerlukuusivik

Akuaavikkooreersimasut, tassa ujaqqat sequnnerit imerlu, akuiarnerlukunik taaneqartarput (tuluttut tailings). Sulfatit, uran, thorium, fluor aammalu sananeqaatit qaqutigootut annersaat peerneqareersimassapput imaluunniit allanut akuleruteqqajaajunnaarsinneqarsimassallutik.

Akuiarnerlukuusivimmi akuiarnerlutuk imertallit akuaavimmeersut toqqortarineqassapput. Akuiarnerlukunik eqqaavissat assigiinngitsut eqqarsaatigineqarput, soorlu qooqqumut, tatsimut kangerlummut/immamut itisuumut eqqarneqarnissaat. Avatangiisit kiisalu akuiarnerlutuk akui sumi akuiarnerlukuusiviliornissamut apeqqutaassapput.

3.4 Umiarsualivik

Umiarsualivimmi umiarsuarnut 32.000 DWT-iusunut talittarfeqassaaq kiisalu annikinnerusumik atortorissaarutinik nioqqutissianillu tigooraaveqassalluni. Umiarsualivik aammattaaq nioqqutissianut toqqorsiveqassaaq usilersuinernullu atortorissaaruteqassalluni. Titartagaq 1 aamma 2-imi oqaatigineqartut umiarsualiviorfissat assigiinngitsut GME-miit eqqarsaatigineqarput.

3.5 Ineqarfiit

Ineqarfinniissapput nerisarfik, errorsisarfik aammalu sunngiffimmi sukisaarsaarfissat. Titartagaq 1 aamma 2-imi oqaatigineqartut ineqarfissat assigiinngitsut GME-miit eqqarsaatigineqarput.

3.6 Atortorissaaruteqarfiit allat

Atortorissaarutit suliariniakkamiittussat pingaernerit tassaapput:

- Aqquserngit umiarsualivimmiit aatsitassarsiorfimmut, paaaffimmut attaveqaatinullu allanut atasut
- Innaallagissiorfik siullermik dieselitortuusussaq taavalu imermik innaallagissiorfik atorneqalissalluni.
- Akuaavimmut imermik pilersuiffik imiisivillu, imeq imigassaq kiisalu ikuallattoqarnerani atugassaq
- Illuliat sullissiviillu aamma ineqarfik
- Qulimiguulinnut mittarfik sulisunut napparsimasunullu atugassiaq
- Kiassaateqarfik kissamillu utertitsisarfik
- Qarasaasiatigut oqarasuaatigullu attaveqaateqarfik
- Eqqagassalerivik

3.7 Sulisussat naatsorsuutigineqartut

Sanaartornerup nalaani inuit amerlanerpaamik 2000-it sulisorineqarnissaat GME-miit naatsorsuutigineqarpoq. Sanaartorneq ukiut marluk missaanni ingerlassangatinneqarpoq.

Aatsitassanik paaanerup nalaani GME-ip naatsorsuutigaa sulisut katillutik 700 missaannisissasut taakkulu pingajorarterutaasa missaat Narsameersuusasut (akilersinnaassutsimik misissuineq, 2009). Sulisut paarlakaannerat pitsaanerpaaq sorliussanersoq eqqartorneqassaaq kiisalu inuiaqatigiinnut sunniutissanik nalilersuinerup nalaani tamanna isumaqatigiissutigineqassalluni aammalu sulisut nunaqavissut amerlanerpaat atorneqarnissaat anguniarluigu pisariaqarpat suli oqallisigeqqinneqassalluni.

4 AVATANGIISINUT SUNNIUTISSANIK NALILIINERUP INGERLANERA

4.1 AVATANGIISINUT SUNNIUTISSANIK NALILIINIARNERMI SULERIAASISSAQ

Najoqutassiaq manna Orbiconip GME-mit qinnuigineqarluni suliaraa. Naliliinermi tunngavissiaq akuerineqariarpat Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup naammassiniarnerani GME-ip siunnersortit naleqquttunik misilittagallit piginnaanillillu ikiortigittuinnassavai. Sunut aalajangersimasunut tunngassutillit, soorlu qingronerit sunniutaannut, uumasooqarfinnut, imermut aammalu nunap sananeqaataasa akuleruttarnerinut tunngassutillit misissoqjissaarneqarnerini immikkut ilisimasallit nunanit tamalaaneersut najukkameersullu suliamut peqataatinneqartassapput.

Suliatut matumasut ittut suliarineqarnerini maleruagassat, paasissutissat Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup suliarineqarnerani pisariaqartinneqartut imarineqartussallu minnerpaaffissaannik aalajangersaasuupput.

Avatangiisinut sunniutissanik nalilersuinissap pilersaarusiorneqarnerani ineriartortinneqarneranilu taama ittunik suliaqarnermi periaatsit nunat tamalaat akornanni aatsitassarsiornermi atorneqartartut pitsaanerpaat nassaarisinnaajumallugit najoqutassat misissuiffissallu assigiinngitsut atorneqartassapput;

- Nunat Tamalaat Aningaasarsiornermi Suleqatigiiffiat aammalu Silarsuarni Aningaaseriveqarnermi Maleruagassat, aamma Suliniutit Naleqqutissusiinik Nalilersuinermi Tunngavissat
- Euopa Kommissiomi – Periaatsit pitsaanerpaat pillugit najoqutassiat
- Issiittumi Siunnersuisoqatigiit – Issiittumi Avatangiisinik Illersuinermi Periaasissat [EIA Guidelines 1997]
- Sullissiviit attuumassuteqartut soorlu DMI, GEUS Danmarkimi Avatangiisinik Aqutsisoqarfik
- Issiittumi Siunnersuisoqatigiit – Suleqatigiissit
- Naalagaaffiit Peqatigiit – assersuutigalugu Silap allanngoriartornera pillugu Angerfigeqatigiissut
- SiICA
- Nunat tamalaat aatsitassat saffiugassallu pillugit Siunnersuisoqatigiiffiat
- Nunat Tamalaat Atomimik Nukissiorneq pillugu Suleqatigiiffiat (IAEA), aammalu
- Suliffissuit pisuussutinik paaaffiusut pillugit Nalunaaruteqartarnermi Nunat tamalaat suliniutaat

Taakkununga ilanngullugu sumiiffimmi aalajangersimasumi avatangiisinut sunniutit suliariniakkallu sunniutaat nalilersorneqartussaattillugit Kalaallit Nunaanni ilisimalikkat misilittakkallu atorneqartassapput.

Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliineq peqataatitsinikkut suliarineqassaaq, tassa kikkut attuumassuteqartut sapinngisaq tamaat aammalu pitsaanerpaamik suliap ingerlanerani tamarmi peqataatinniarneqartassallutik. Annertuumik attaveqatigiinneq suliap ingerlanerani tamarmi pingaaruteqarluinnartussaavoq.

Erngup taratsullu pitsaassusii eqqarsaatigalugit Kalaallit Nunaanni erngup pitsaassusia pillugu najoqutassiat 2011-imeersut innersuussutigineqartassapput. Kalaallit Nunaat avatangiisini mingutsitsineq, pujoralatsitsineq aammalu nipiliornerit pillugit piumasaqaatinik nalinginnaasunik suli ineriartortitsisimannngimmat avatangiisini mingutsitsineq, pujoralatsitsineq nipiliornerlu pillugit tunngavissiornermi paasissutissat Kalaallit Nunaata avataaneersut isiginiarneqartassapput. Najoqutassiat Kalaallit Nunaata avataaneersut suli atorneqalersinnagit Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfik akuersissummik pissarsiviginiarneqartassaaq.

4.2 Misissugassanik paasiniaaneq

Kuannersuarni aatsitassarsiorfiliariniakkap pilersinneqarneratigut avatangiisitigut inuillu atugaasigut ajornartorsiutit pilersussatut naatsorsuutigineqarsinnaasut pillugit naliliinerit siulliit "Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniagaq – suliariniakkami periaasissaagallartut"-mi Coffey Natural Systemsimit 2009-imi septemberimi saqqummersinneqartumi siullermeertumik oqaluuserineqarlutillu nalunaarsorneqarput.

Misissuinerit aappaat "Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniakkap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut allaffissornikkut misissuineq" Grontmij Carl Bromit 2010-imi juulimi suliarineqarpoq.

Avatangiisitigut ajornartorsiutit aatsitassarsiorfiliornikkut pinngorsinnaasut pillugit misissuinerit taaneqareersutigut paasineqartut ima eqikkarneqarsinnaapput:

- Erngup kuunnerata sunniutai (imeq nunap qaatigoortoq, kangerlummiittoq nunallu iluaniittoq), aamma imeq nunami allannortitamiit anorersuarneratigut kuulersoq (soorlu ujaqqanik katersuiffinniit) kiisalu piaaffimmit ammannartumit, akuiaaffimmiit aammalu akuiarnerlukuusivimmiit kuulersoq.
- Minguit nerisareqatigiikkuutaanut pisinnaanerat (soorlu fluor, saffiugassat oqimaatsut aammalu sananeqaatit qinngornillit soorlu radium).
- Uumasogatigiianni ajornartorsiutaasinnaasunik aqutsineq (nunamiut imarmiullu), aamma uumasunik qaqtigoortunik aamma/imaluunniit nungutaaqaajaasunik peqarnera/peqannginnera
- Silaannaap aniatitap, soorlu radonip, pujoralaat, ikuallannermit pilersut aammalu gassit aniatinneqartut allat sunniutaat.
- Aatsitassarsiorfimmitt radiup qinngornillit qinngornerisa sunniutaat.
- Eqqagassalerineq nalinginnaasoq
- Qaninnerusiq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit akuiarnerlukut isumannaatsumik toqqortarineqarnissaat.
- Arrornartullit seerisinnaanera arrornarunnaarsittariaqartoq.
- Aatsitassarsiorfiliornikkut innarlikkat iluarseqqinneqarnerat aammalu akuiarnerlukuusiviup atorunnaarsinneqarnera

Taakku pingaaruteqassusii suliariniakkami sanaartornerup ingerlatsinerullu ingerlanerani assigiinngittassapput. Assersuutigalugu nunap nungoernerinik kuutsitsineq sanaartornerup nalaani isiginiarneqarnerussaag naak suliariniakkap ingerlanerani tamarmi pisartussaagaluarluni. Uumasogarfinnik pingaarutilinnik imaluunniit qanganitsanik nassaarfiusimasutigut/kulturikkut pingaarutilinnik aserorterineq, taamaattoqarsimassappat, sanaartorfissanik assaanerup nalaani pissaaq. Paarlattuanillu erngup pitsaanngitsup aniatinneqarnera pissutigalugu erngup kuuttup sunnerneqarsinnaanera sanaartornerup kingornagut aamma ingerlaannassaaq aatsitassarsiorfiullu ingerlanerani tamarmi atuussinnaassalluni kiisalu aatsitassarsiorfiup matoreerneratigut sivisujaarsuarmik ingerlasinnaassalluni.

2011-imi marsimi Avatangiisinik Naliliineq Periusissiorfiusoq pillugu isumasioqatigiinneq Australiap kitaani Perthimi ingerlanneqarpoq. Isumasioqatigiinneq Grontmijimeersunit Orbiconimeersunillu peqataaffigineqartoq suliariniakkap inooqatigiinnermut avatangiisinullu tunngasortaani nalilersuiffiuvoq. Isumasioqatigiinnermit pissarsiat "Suliariniakkamik eqikkaanermut" tunngaviliisuupput, tassanilu suliariniagaq ilisimatoorpalaanngitsumik paasiuminartumilli nassuiarneqarpoq.

Alloriarnerit tullit tassaapput attuumassuteqartunik peqataatsinerup aallarnerneqarneri. Attuumassuteqartunik isumasioqatigiisitsinerit sisamat ingerlanneqarput:

- 30. mars Qaqortumi
- 31. mars Narsami; kiisalu
- 4 aamma 5. april Nuummi.

Isumasioqatigiinnerit ingerlaneranni GME-ip periarfissaq atorlugu Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermi suliassatut pilersaarutigineqartut saqqummiuppai oqaluuseralugillu.

Isumasioqatigiisitsinissat sioqqullugit isumasioqatigiinnermi periaasissat kiisalu attuumassuteqartut peqataaqqullugit qaaqqusaasut allassimaffiat Aatsitassanut lkummatissanullu Pisortaqarfimmut akueritinneqaaqqaarsimavoq.

Attuumassuteqartutut isigisariaqartutut isumaqatigiisutigineqartut tamarmik suliariniakkamut attuumassuteqartut ataatsimiinnissaannut ataatsimiigiaqqussumik kiisalu suliariniakkap naatsumik nassuiarneranik nassinneqarput. Taamaaliornikkut siunertarineqartoq tassaavoq isumasioqatigiinnerni peqataasussat paasisimasaqareerlutik peqataasasut kiisalu paaserusutaminnik aarleqqutigisaminnilluunniit suliffeqarfimmut aammalu inuiaqatigiinnut avatangiisinullu sunniutissanik nalilersuisussanut apeqquteqarsinnaalissasut. Qaaqqussutit aammalu suliariniakkap naatsumik eqikkarnera llanngussani 1 nassaarineqarsinnaavoq.

Aatsitassarsiorfiorfiusinnaasut assigiinngitsut marluk (periarfissaq killeq kangillerlu) massakkut GME-miit isumaliortersuutigineqarput. Suut misissuiffigineqarnissaannik paasiniaanermi periarfissat taakku marluk aallaavigineqarput. Attuumassuteqartut aggersarneqarput aatsitassarsiorfiup inigisinnaasaani taakkunani marlunni periarfissanik aarleqqutaasinnaasunillu eqqartuinissaat siunertaralugu.

Isumasioqatigiinnernit qisuariaatit tunngavigalugit isumakuluutit nalinginnaasut aammalu periarfissat suussusersineqarput. Nalilersuinermit tunngavissat allaaserisami matumani saqqummiunneqartut ilaatigut isumasioqatigiinnernit taakkunannga qisuariaatit tunngavigalugit suliaapput. Qisuariaatit paasissutissanik assigiinngitsunik ilaartorneqarput, soorlu makkuninnga:

- Najoqqutassiat (Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaarfik)
- Kuannersuarni Aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniagaq – Suliariniakkami Periaasissaagallartoq – Coffey Natural Systems, september 2008
- Siusinnerusukkut pinngortitap allanngortinneqannginnermini pissusiinik misissuisarnerit – takuuk Immikkoortoq 5.1
- Kuannersuarni Uransiorfissap avatangiisinut sunniutissaanik nalunaarutaagallartut, 1990

Aamma Kalaallit Nunaanni misissuinerit nalunaarusiat aammalu misissuinerit soorlu Issittumi Inuuniarnermi Atukkanik Misissuinerit atorineqarsimapput.

4.3 Avatangiisinik Misissuineq

Avatangiisinik misissuinermit avatangiisit allanngortinneqanngikkallarnermi qanoq issusiinik qasseeriarluni misissuisoqartassaaq kiisalu suliariniakkamut attuumassuteqartunik allanik misissuisoqartassalluni. Misissuinerit tamakku tamarmik 2011 aamma 2012-imi ingerlanneqartassapput.

Avatangiisinik Misissuiniarluni Pilersaarutissatut siunnersuutit sukumiisut tamarmik Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaarfimmut akuerisassanngorlugit saqqummiunneqartassapput. Tunniussat taakku imarisassavaat suut sukumiinerusut soorlu nunap assingi misissuiffiusarfissanik nalunaarsuiffiusimasut aammalu misissugassat suussusii, misissuinerit qaqugukkut ingerlanneqarnissaannik nassuiaatit, uuttortaanermi najoqqutarineqartussat, periaatsit aammalu atortorissaarutit.

Pisariaqaraangat avatangiisinik misissuinissamik pilersaarutit Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaarfik isumaqatigalugu nutarterneqartassapput.

Misissuinerit taakkunannga paasissat Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfimmut tunniunneqartassapput taavalu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaarfimmut aammalu Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfimmut pissarsiareriaannanngorlugit toqqortarineqartassallutik.

Narsami Kuannersuarni avatangiisit qanoq issusii 2007-imi ukiut tamakkiallugit misissuiffiqartarsimapput. Misissuisarnerni Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfiup najoqqutassiai malinneqartarput taakkulu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaarfimmit akuerineqarsimallutik.

2007-imiilli avatangiisinik misissuisarnerit 5.1-mi eqikkarneqarput.

Avatangiisinik Misissuinerit naammassiniarlugit misissuinissat allat pisariaqartinneqartut tabel 1-imi, immikkoortoq 5.2-mi sukumiisortaanik ilallugit saqqummiunneqarput.

4.4 Naliliinerit naleqqersuusiorterillu

Tulliuttut inerniliviginiarlugit avatangiisit allanngortinneqannginnerminni qanoq issusiinik aammalu suliariniakkamut atasunik misissuinissat nalilivigineqassapput

- Avatangiisit aammalu inunnit atorneqarnerata nalinginik sukumiisumik nassuiaat
- Suliariniakkap avatangiisinut sunniutigisinnaasai
- Suut ilisimanngisat suli annerusumik misissuiffigisariaqartut.

4.5 Avatangiisinik Aqutsinermut Pilersaarut aammalu Avatangiisit Malinnaavigineqarneranni Periaaseq

Avatangiisinik aqutsinermi nunat tamalaat akornanni periaaseq pitsanngorsagaajuartoq ISO14001:2004 atorneqassaaq.

Avatangiisit pillugit ilisimasanik, nunap tamatuma atorneqartarnerani pingaartitanik aammalu avatangiisinut sunniutaasinnaasunik tunngaveqarluni avatangiisinik aqutsinermut pilersaarut suliarineqassaaq.

Pilersaarummi tassani avatangiisinut sunniutaasinnaasut annikinnerpaaffissaanniitsinnissaanik atuukkunnaarsinneqarnissaannilluunniit siunertaqarluni iliuusissat siunnersuutigineqassapput. Annikinnerpaatitsiniutit tamakku qanoq sunniuteqartiginissaat nassuiarneqassaaq aammalu sunniutit sinneqarsimappata taakku nassuiarneqassallutik. Sunniutit sinneruttut avatangiisini pissutsinik atuuttunik malinnaaviginninnermi qanoq iliuuseqarfigneqarnissaannillu tapertaqartinneqassapput.

Sunniutinik minnerpaatitsiniutit qanoq iluaqutaatiginerinik naliliineq tunngavigalugu avatangiisinik malinnaaneq nassuiarneqassaaq, kiisalu paaaffiliariniakkap avatangiisinut sunniutai aammalu gassit silamik kiatsikkiartortitsisartut qanoq aniatinneqartigineri kisitsisitalerneqassallutik.

Pilersaarummi tassani sukumiisumik oqaluttuarineqassapput sunniutinik minnerpaatitsiniutit qanoq aqqissorneqassanersut kiisalu sunniutinik minnerpaatitsiniutinut avatangiisinillu malinnaaviginninnermut kikkut akisussaassanersut nassuiarneqassalluni.

Paasissutissanik katersisarnermut pilersaarut Avatangiisinik Malinnaaviginninnermut Pilersaarummut ilanngunneqassapput.

Avatangiisinik aqutsinermut malinnaaviginninnermullu pilersaarutit 2012-imi inaarsarneqassapput kisiannili paaaffiup ingerlanerani tamarmi innuttaasunik aammalu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmik suleqateqarluni ineriartortinneqartuassallutik.

4.6 Innuttaasut tusarniaavigineqartarnerat

Innuttaasut aarleqqutaat ilanngullugit qanoq iliuseqarfigisinnaajumallugit Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup ingerlanerani tamarmi innuttaasut tusarniaavigineqartarnerat pingaaruteqarluinnartussaavoq. Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliineq pillugu paasissutissat saqqummiunnarlugit oqaluuseriniarlugillu innuttaasunut tusarniaanerit qassiit ingerlanneqartassapput. Sunut assigiinngitsunut akerliulluni oqaaserineqartut oqaaseqaatillu GME-mit isumaliutissatut tiguneqartassapput innuttaasunullu akissuteqarfigineqartassallutik.

Innuttaasunut tusarniaanerit Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliineq pillugu allaaserisani oqaaseqarfigineqartassapput aammalu allaaserisani Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermut ilanngussani sukumiisumik eqqartorneqartassallutik, tassa ajornartorsiutit aaqqinneqarnissaat pillugu allaaserisami. Ajornartorsiutit aaqqinneqarnissaat pillugu allaaserisami innuttaasunik tusarniaanermi oqaaseqaatigineqartut nalunaarsorneqassapput aammalu innuttaasut oqaaseqaataasa Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermut qanoq ilanngunneqarsimanersut aammalu aqutsinermut pilersaarummut qanoq ilanngunneqarsimanersut nassuiarneqartassallutik.

Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermi paasissutissat katersorneqartut tamarmik, aamma avatangiisit allanngortinneqannginnerminni qanoq issusiinik misissuinermit malinnaavigininnermillu paasisat kikkunnilluunniit pissarsiarineqarsinnaanngortinneqartassapput.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup naliliinermik misissuinerata kingorna Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliineq pillugu nalunaarusiaq innuttaasunut sivikinnerpaamik sapaatit akunnerini arfinilinni tusarniaassutigineqassaaq.

4.7 Sumi misissuisoqassasoq qaqugukkullu

Avatangiisit misissuiffigineqartussat tassaapput sumiiffiit paaaffiliariniakkamit toqqaanartumik sunnerneqartussat, aamma piaaffissatut periarfissaatinneqartut killeq kangillerlu. Taakkununga ilaassapput atortorissaaruteqarfiit attuumassuteqartut aammalu avatangiisit atsinnerusumiittut kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu sunniutinik iluaqutisssanillu annerusumik nalaataqarfiusussaasut.

Avatangiisit misissuiffigineqarneranni immikkoortut makku naliliivigineqassapput:

- Sanaartornerup nalaa;
- Ingerlatsinerup nalaa, aammalu
- Matusinerup pinngortitamillu iluarsiniaqqinnerup nalaa

Avatangiisit Misissuiffigineqarnissaannik pilersaarutini tamani misissuiffiusut sukumiisumik nunap assingani saqqummiunneqartassapput. Misissuinerit tamakku aallartinneqannginnerminni Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmit akuerineqaqqaassapput.

5 AVATANGIISIT MISISSUIFFIGINEQARNISSAANNUT PILERSAARUT

Avatangiisit Sunnerneqarnerannik Naliliinermut najoqqutassiaq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfiup 2011-imi januarimi saqqummiussaa naapertorlugu Avatangiisit Misissuiffigineqarnissaannut Pilersaarutaagallartooq suliarineqarsimavoq aammalu Avatangiisit Sunnerneqarnerannik Naliliineq pillugu nalunaarusiap imassaattut pilersaarutigineqartunik aammalu nalunaarusiap qanoq suliarineqalersaarneranik imaqarluni. Taakkunungalu ilanngullugu aamma pilersaarusiame oqaluttuarineqassapput avatangiisit misissuiffigineqarneri ingerlanneqareersimasut aammalu ukiuni aggersuni pilersaarutigineqartut, taakkulu aatsitassarsiorfilliariniakkap avatangiisitigut naliliivigineqarnerani tunngavigineqassallutik.

Avatangiisit Misissuiffigineqarnissaannut Pilersaarut pingasunut avitaavoq.

- Avatangiisit qanoq issusiinik GME-p siusinnerusukkut misissuisitsisarsimanerannit eqikkakkat aammalu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfiup akuerisat (2007-imit maannamut ingerlanneqartarsimasut) (immikkoortoq 5.7).
- Avatangiisit Sunnerneqarnerannik Naliliineq naammassiniarlugu misissuinerit allat pisariaqartinneqartut (Avatangiisit Misissuiffigineqartarnissaannik pilersaarut) (immikkoortoq 5.2)
- Avatangiisii Sunnerneqarnissaannik Naliliinermik nalunaarusiap imasaanik siunnersuut (immikkoortoq 5.3)

Innuttaasut aarleqqutaat ilanngullugit qanoq iliuseqarfigisinnaajumallugit Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup ingerlanerani tamarmi innuttaasut tusarniaavigineqartarnerat pingaaruteqarluinnartussaavoq. Innuttaasunut tusarniaanerit Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliineq pillugu allaaserisani oqaaseqarfigineqartassapput aammalu allaaserisani Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermut ilanngussani sukumiisumik eqqartorneqartassallutik, tassa ajornartorsiutit aaqqinneqarnissaat pillugu allaaserisami.

5.1 Siusinnerusukkut misissugassanik tigooraasarnerit

Narsami Kuannersuarni ukiut tamaasa misissugassanik tigooraasarnerit 2007-imi ingerlanneqarsimapput saffiugassat oqimaatsut, radiup qinngorneri aammalu sananeqaatit allat qanoq issusii paasiumallugit nalunaarsorumallugillu. Misissugassanik katersuisarnermi Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfiup najoqqutassiai malinneqartarput kiisalu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfiup kauerineqarsimallutik, misissuiffigineqartarsimasullu tassapput imeq tarajorlu, marraq, qillinerit (ujaqqat naaneri), issoq, piluttat, ivikkat, aalisakkat uillullu.

2007-2010-imi misissugassanik tigooraasernerit annermik Narsap Qooruani eqqaanilu ingerlanneqartarput aatsitassarsiorfiup tamaani inissinneqarnissaa ilimagineqarmat akuiaaviullu Narsap qooruani inissinneqarnissaa ilimagineqarmat, ineqarfiit Narsamiissammata Narsap Iluani nutaamik umiarsualiviliortoqassammata, umiarsualivimmut aqquernerortoqassammata, aatsitassarsiorfik akuiaavillu tassaniissammata. Aatsitassarsiorfiup sumiiffissaa tamanna "Inssiiviusinnaasumik killermik" kingusinnerusukku taaneqartalerpoq.

Misissuisarfissat amerlassusii sumiiffissaallu, aamma Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfimmiit aamma akuerisaasimasut, tamatuma sineriaanut tamarmut aammalu kuunnut, tatsinut kiisalu nunamut paaaffigineqarsinnaasup killiup eqqaanut kiisalu ungasinnerusumut sanilliussivissamut siammarsimapput (Titartagaq 3). Erngit misissugassat tamarmik kingusinnerusukku Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfimmut Risømilu Misissuivimmut misissortinneqarput misissugassallu allat Misissuisoqarfiup qerititsivianut toqqorneqarlutik. Misissugassanit paasisat nalunaarusiani allakkianilu tulliullugit taaneqartuni qassiiini nalunaarsugaapput.

Kuannersuit eqqaanni avatangiisit suli allangortinneqanngitsut misissuiffigineqarnerinik nalunaarsukat

2007

Kuannersuarni aatsitassarsiorfiliariniagaq, Kalaallit Nunaat. Avatangiisit suli allangortinneqanngikkallarnerini misissuinerit pillugit nalunaarusiat, September 2007. Orbicon Oktober 2007. 33 pp

Kalaallit Nunaanni Kuannersuit eqqaanni avatangiisini polonium-210-imek misissuinerit. Risø National Laboratory. Januar 2008. 2 pp.

Kuannersuarni imeq 2007. Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfik. Misissukkanit nalunaarusiaq nr. 236. February 2008.

2008

Kuannersuarni Aatsitassanik Tamalaanik Paaaffiliariniagaq, Kalaallit Nunaata kujataata kitaani. Avatangiisit suli allangortinneqanngikkallarnerini misissuineq pillugu nalunaarusiaq. August 2008. Orbicon Mars 2009.

Kalaallit Nunaanni Qingornernik misissuinermit immikkoortortap 2008-imi Kuannersuarni polonium-210 pillugu avatangiisinit misissugassanit tigoqqakkat. Risø DTU. March 2009. 2pp

Kuannersuarni 2008-imi imeq, misissuinermit nalunaarut nr. 289. Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfik. Januar 2009. 3 pp.

2009

Kuannersuarni Aatsitassanik Tamalaanik Paaaffiliariniagaq, Kalaallit Nunaata kujataata kitaani. Avatangiisit suli allangortinneqanngikkallarnerini misissuineq pillugu nalunaarusiaq. August August 2009, Orbicon, October 2009. 15 pp

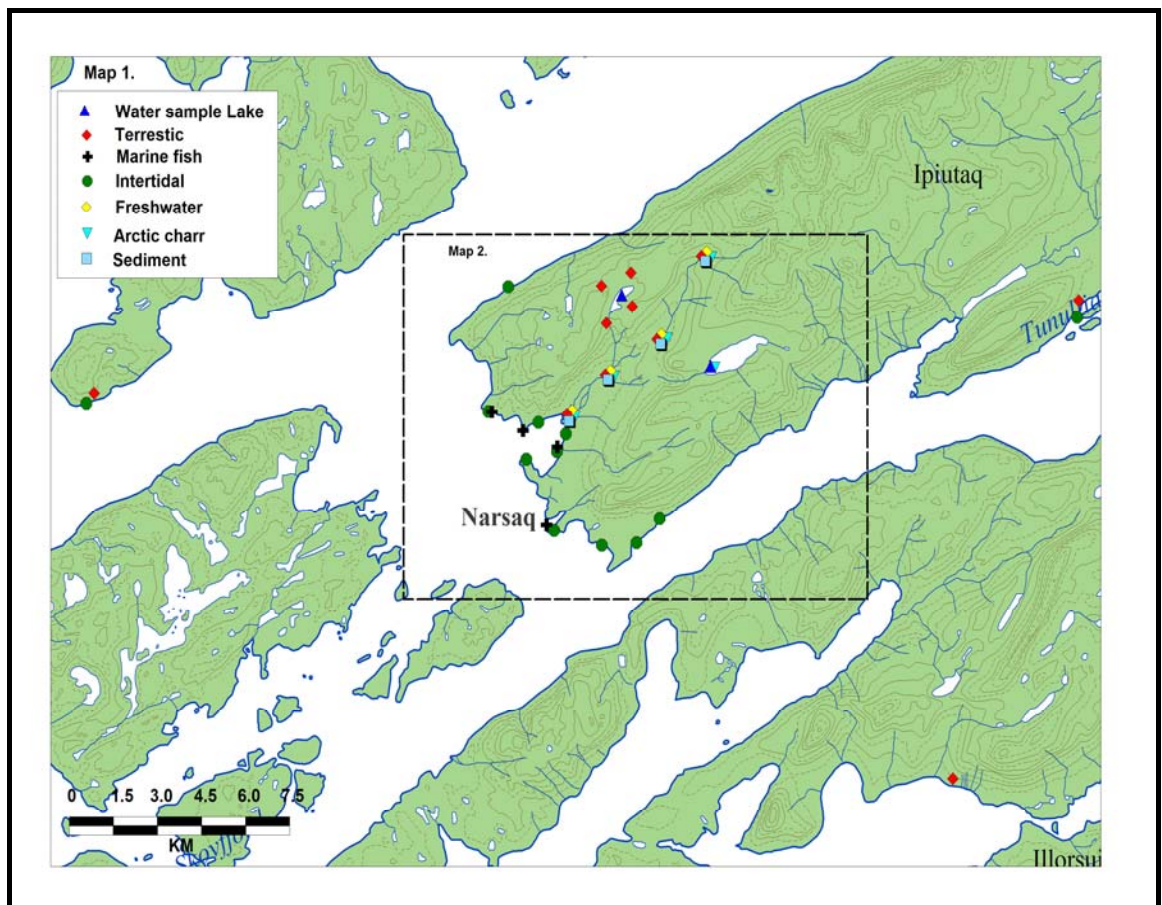
Narsap eqqaani 2009-imi erngup qingorneqarneranik misissugassatut tigusat, Risømi misissuisoqarfik. 3 pp.

Kuannersuarni 2009-imi imeq. Misissuinermit nalunaarut nr. 344. Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfik. 9 pp

2010

Tasermi radon-222-imik aammalu radium-226-imik misissueqqissaarnerit. August 2010. Risømi misissuisoqarfik. 1 pp

Kuannersuarni avatangiisit allanngortinneqanngikkallarnerini misissuinerit 2010, Greenland. Avatangiisit allanngortinneqanngikkallarnerini misissuinerit nalunaarusiat August 2010. August 2010

Titartagaq 1: Avatangiisini misissuviit 2007 – 2010

5.2 Misissuinissat allat

Tabelimi eqikkarlugit takutinneqarput avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinermi misissuinerit allat siunnersuutigineqartut. Taakkununga ilaapput pingortitap suli sunnigaatinnani misissuinerit qassiit aammalu misissuinerit suliariniakkamut attuumassuteqartut allat. Misissuinerit taakku tamarmik 2011-ip aammalu 2012-ip ingerlanerani ingerlanneqassapput taakkununga paasisat avatangiisit sunnerneqarnerannik naliliineq pillugu nalunaarusiamut ilanngunneqarnissaat siunertaralugu.

Naliliinermi najoqqutassat, Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik
Naliliineq, Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik
paaaffiliariniagaq

Qupperneq 21

Misissuinerit tamarmik anguniakkanik, suleriaatsinik, piffissamut pilersaarutinik
kiisalu qanoq inaarutaasumik paasiaqarfiunissaanik naatsumik
nassuiaatitaqarput.

Avatangiisit misissuiffigineqarnissaannik siunnersuutit sukumiisunik imallit
tamarmik Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut
akuerisassanngorlugit tunniunneqassapput. Imai sukumiinerusut tassaassapput
nunap assingi misissuiffigineqartussanik nalunaarsuiffiusimasut, suut
misissorneqassut, misissuinerit qaqugukkut pinissaannik nassuiaatit,
misissuinermi uuttuutigineqartussat, periaatsit aammalu atortorissaarutit.

Pisariaqassappat avatangiisit misissuiffigineqarnissaannik pilersaarutit
Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfik isumaqatigalugu
nutarterneqartassapput.

Table 1: Misissuinerit suli ingerlanneqartariaqartut eqikkarneri

	Misissuineq	Piffissaq
1	Avatangiisit suli sunnigaannginnerini misissugassanik tigooraanerit allat	2011 aamma 2012
2	Avatangiisit suli sunnigaannginnerini pujoralatsitsinermik silaannarmillu aniasumik malinnaaviginninnerit	2011 aamma 2012
3	Pīiaaffiliariniakkap eqqaani eqaloqarfinnik naliliineq	avatangiisit sunnigaannginnerini misissugassanik tigooraanermut ilanngullugu
4	Pujoralaat silaannaallu siammartarnerinik missingiusiorneq	2012.
5	Aatsitassarsiorfimmit eqqakkat akuinik misissuineq aammalu akuiarnerlukuusiviit seerinerisa avatangiisinut ulorianassusiinik uuttortaanerit	Misissuisarnissanik pilersaarussiaq sukumiisumik Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut 2011-imi ingerlateqqinneqassaaq.
6	Imermik ingerlaarneranillu misissuinerit	2011 and 2012.
7	Imeqarfiup misissuiffiqineqarnera	2011.
8	Nipiliornermik misissuineq	2012.
9	Orsussanik maqisoornerup sunniutai	2012
10	Nunamik atuineq	2011.
11	Qanganitsat	2011

Misissuinerit tamarmik sukumiisortaat misissuinissanik pilersaarutini tulluuttuni saqqummiunneqarput.

1. Avatangiisit sunnigaanginnerini misissugassanik tigooraanerit allat

Anguniagaq:

Aatsitassarsiorfiliariniakkamut attuumassuteqartut suulluunniit akuiarnerlukuusivimmut tunngasuni (taseq, imaq aammalu nuna) issup, erngup tatsillu naqqisa marraasa akui pillugit paasissutissanik katersuinissaq, aammalu aatsitassarsiorfissatut siunnersuutigineqaqqammersup Periarfissap kangilliup eqqaanni avatangiisit sunnigaangikkallarnerani misissugassanik katersineq.

Suleriaaseq:

Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfiup misissugassanik katersinermi najoqqutassiai naapertorlugit uumassuseqarfiusinnaasut, soorlu issup, erngup marraallu misissugassanik tigooraavigineqarnerat.

Issup, ujaqqat, erngup aammalu marraap akui pillugit paasissutissanik katersuinerit aamma pinngortitap nammineq qinngornerinik misissuinerit (qinngornerit toqqaannartut aammalu silaannaap radonip anianeri).

Siunnersuummut tassunga ilanngullugu Taseq paasissutissanik suli allanik katersuiffigineqassaaq kiisalu erngit akuiarnerlukunik katersuiffissatut toqqaarneqarsinnaasut ataaseq marlulluunniit paasissutissanik aallarniutaasumik katersuiffigineqassallutik.

Misissugassanik katersuinerimi katersuiffissat suussusii amerlassusiilu imaapput:

- Nuna: katersuiffiit 18-it
- Imeq: katersuiffiit 6-it
- Imaq: katersuiffiit 3-it
- Tinnuttagaa: katersuiffiit 6-it

Inerteri/tunniunneqarsinnaasut:

Pinngortitap sunnigaanginnerani missuisarnermit paasisat 2007-imiit maannamut eqikkarneqarnerat. Misissugassatut tigusat Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfimmi toqqaorneqassapput kingusinnerusukkut pisariaqarpat misissoqqissaarneqarsinnaanngorlugit. Aatsitassarsiorneq sioqqullugu avatangiisit qanoq issusiinik sukumiisumik saqqummiinissami misissuinerit nalunaarusiaq qitiussaaq, tamannalu avatangiisit qanoq sunnerneqarsinnaanerannik naliliinermi sunniutinik minnerpaatitsiniutit ilusilersorneqarnerini pingaaruteqarluinnassalluni.

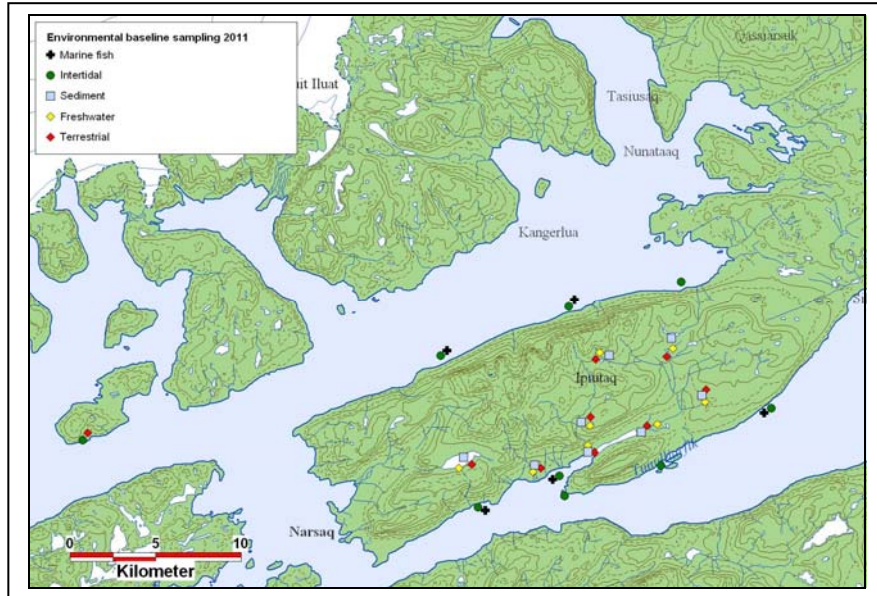
Naliliinermi najoqqutassat, Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliineq, Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniagaq

Qupperneq 24

Piffissaq:

Siunnersuut sukumiisoq aamma nunap assitalik katersuiffissat sumiinnerinik nalunaarfiusimasumik kiisalu suut katersorneqarnissaannik nalunaarsuiffik ungasinngitsukkut Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut siunneqassaaq. Misissugassanik katersuinerit 2011 nanginneqassapput 2012-imilu naammassineqassallutik.

* Paaaffiusinnaasumi kangillermi 2007-imiit maannamut misissugassanik katersisarnerit naammassineqarsimapput.

2. Pinngortitap allanngortinneqanngikkallarnerani pujoralammik silaannarmillu aniasumik misissuinerit

Anguniagaq:

Silaannarmi minguit, aamma suut annikitsuaqqat silaannarmiittut qanoq annertutiginerinik paasissutissat katersorneqarnissaat.

Suleriaaseq:

Narsami silaannaap pujoralaanik (PM₁₀) uuttoortaat ataavartussaq ikkunneqassaaq pinngortitallu sunnigaannginnermini qanoq issusianik misissuineq qaangiutereeraluaq uuttortaasinneqaannassalluni.

Paasissutissat makku katersorneqassapput:

- Silaannaap pujoralaanik (PM₁₀) uuttortaanerit (akunnerni 24-imi aammalu ulluni 14-ni).
- Silaannaap pujoralaanik (PM₁₀) uuttortaanerit ingerlaavartut
- NO₂, SO₂, O₃, NH₃-imik uuttuutit taarserneq ajortut (qaammammoortumik)
- Pujoralaat katersuuttarneri (qaammatikkaartumik)
- PIXE (Proton Induced X-ray Emission) atorlugu silaannaap pujoralaasa (PM₁₀) akuinik katersuuttarnerinillu misissuinerit
- Silaannaap pujoralaasa radoniisalu sananeqaataat qinngornillit.

Pinngortitap alalnngortinneqanngikkallarnermini malinnaaffigineqarnerani misissuisarfiit

- Narsaq
- Kuannersuarni silasiorfik
- Savaateqarfik
- Tamatuma eqqaani sanilliussivissaq, sumi innissaa toqqarneqartussaq
- Katersuiviit taarsertagaanngitsut inissinneqarfissaat allat

Inernerit/tunniunneqarsinnaasut:

Pinngortitap sunnigaatinni qanoq issusianik paasisat nalunaarusiorneqarnerat Aatsitassarsiorneq sioqqullugu avatangiisit qanoq issusiinik sukumiisumik saqqummiinissami misissuinerit nalunaarusiaq qitiussaaq,

Silap qanoq issusiini assigiinngitsuni avatangiisit pissusii silaannarmik aniatitsinerit missingiusiorneqarnerini iluaqutaasapput.

Paasissutissat avatangiisit qanoq sunnerneqarsinnaanerannik naliliinermi sunniutinik minnerpaatitsiniutit ilusilersorneqarnerini pingaaruteqarluinnassalluni.

Naliliinermi najoqqutassat, Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik
Naliliineq, Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik
paaaffiliariniagaq

Qupperneq 26

Piffissaq:

Siunnersuut sukumiisoq aamma nunap assitalik katersuiffissat sumiinnerinik
nalunaarfiusimasumik kiisalu suut katersorneqarnissaannik nalunaarsuiffik
ungasinngitsukkut Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut siunneqassaaq.
Misissugassanik katersuinerit 2011-ip 2012-illu aasaani qaammatini pingasuni
ingerlanneqartassapput.

3. Aatsitassarsiorfiliariniakkap eqqaani eqaloqarfinnik naliliineq

Siunertaq:

Aatsitassarsiorfiorfiusinnaasuni qassiini kuunni tatsinilu misissuiffigineqarsimanngitsuni eqaluit siammarsimassusiinik amerlassusiinillu paasissutissiussalluni.

Suleriaaseq:

Aatsitassarsiorfiusinnaasumi kangillermi aatsitassarsiorfiup sunniuteqarfissaani taserni kuunnilu eqaluit siammarsimassusii pillugit paasissutissat tikillugit misissuiffigisarnerisigut aammalu qissattarluni innaallagiatortumillu atorlulerluni aalisarnikkut katersorneqassapput.

Inerneri/tunniunneqarsinnaasut:

Eqaluit siammarsimassusiinik, aammalu amerlassusiinik naliliinermik nalunaarusiat nunat assitallit. Aatsitassarsiorfiusinnaasumi killermi eqalunnik misissuinnermut 2009-imi ingerlanneqartumut tapertaassaaq.

Piffissaq:

Avatangiisit sunnigaannginnerini misissugassanik katersisarnermut atatillugu naliliinerit 2011-imi ingerlanneqassapput.

4. Pujoralaap silaannaallu siammartarnerinik missingiusiorneq

Anguniagaq:

Aatsitassarsiorfiliariniakkap eqqaani silaannaap sunniutissaanik missingiunissaq, pingaartumik sumiiffiit suliffiusut najugaqarfiusullu eqqarsaatigalugit.

Suleriaaseq:

Qularnanngitsumik CALPUFF atorlugu missiungisiortoqassaaq. Missingiusiornermi silaannarmik aniatsisut annerit tamarmik ilanngunneqassapput. Akunnikuutaartumik silap pissusianik nalunaarsukkat tunngavigalugit silaannaap qanoq katersuuttartiginera eqqoriarneqassaaq. Missingiinnermit paasisat aammattaaq tigooraavinnik tunngaveqassapput.

Silamik uuttortaanerit misissuinerillu GGL-miit 2010 aamma 2012-imi ingerlanneqarsimasut missingiusianut ilanngunneqassapput.

Silaannaap pitsaassusianik misissuinerit silaannaap qanoq issusissaanut piunasaqaatinik aniatitsinerullu annertussusia pillugu piunasaqaatinik suliaqarnermut aalajngersaanermi atorneqassapput. Misissuinnermit paasisat atorlugit silaannaat aniatitat qanoq pitsaassuseqarnissaannut uuttuutisiortoqassaaq pissutsinillu malinnaaviginninnermi periusisiortoqassalluni.

Inerteri/tunniunneqarsinnaasut:

Nalunaarusiaq periarfissanik assigiinngitsunik, aammalu aniatitsinerimut pissutaasunik annertussusiinillu imalik.

Aammattaaq nunap assinga silaannaap pitsaassusianik eqqoriakkanik taakkulu siammarsimanerini takutitsiviusoq ilanngunneqassaaq.

Silaannaap pitsaassusissaattut eqqoriakkat silaannaap pitsaassusianik piunasaqaatinut naapertuutissapput. Piunasaqaatit taakku Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmit tapersorneqartariaqarput.

Piffissaq:

Aatsitassarsiorfiliariniakkap ilusissavia aammalu silamik nunallu qanoq issusianik misissuinerit naammassineqareersimasariaqarput missingiusiat atorlugit misissuinerit naammassineqartinnagit. Siunnersuut sukumiisoq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut isumaliutigisassanngorlugu nassiunneqassaaq.

Missingiusiorneq 2012-imi ingerlanneqassaaq.

Naliliinermi najoqqutassat, Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik
Naliliineq, Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik
paaaffiliariniagaq

Qupperneq 29

5. Aatsitassarsiorfimmit eqqakkat akuinik misissuineq aammalu akuarnerlukuusiviit seerinerisa avatangiisinut ulorianassusiinik uuttortaanerit

Anguniagaq:

Aatsitassarsiorfiliariniakkami ujaqqat seernartumik aniatitsilersinnaanerit aamma / imaluunniit ujaqqaniit / akuagassaniit akuarnerlukuniillu saffiugassat seerisnaanerannik paasiniaanissaq naliliinissarlu.

Tasiliani akuarnerlukuusiviusuni erngup erngup uumasuinut (soorlu eqalunnut) toqunartoqarnera paasiniassallugu.

Ujaqqat eqqakkat, akuarnerlukut nunallu qaani aseqqukut piffissami sivirusumi allannguajaassusiini iluarsiartoqqissinnaanerinillu naliliineq.

Suleriaaseq:

Misissuinerit tulluuttut siunnersuutigineqarput:

- Seernartumik – arrornartumik uuttortaaneg
- Igalaminerni uuttortaavinni uuttortaanerit
- Tulleriaartumik piiaanerit
- Toqunartoqassutsimik uuttortaanerit
- Uttortagassagat aalajangersimasut qanoq takussaatiginerinik misissuinerit
- Saffiugassaqassutsimik misissuinerit
- Radonimik aniatitsineq
- Isugutaqarfinnik uuttortaanerit.

Inernerit/tunniunneqarsinnaasut:

Nalunaarusiaq paasisanik saqqummiiviusoq oqaluserinniffiusorlu, pisariaqarpat aqutsinermi siunnersuuteqarfiusussa.

Paasissutissat tamakku ilisimasaqalersitsissapput GME-ip ujaqqanik eqqaavissanik ilusilersuinerinimi, pissutsinik malinnaaviginninnermik aammalu avatangiisinik aqutsinermi periussissioinermi taamalu sunniutinik minnerpaatitsiniutissanik ilusilersuinermini aammalu avatangiisinut sunniutissanik naliliinermi atorsinnaasaanik.

Naliliinermi najoqqutassat, Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik
Naliliineq, Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik
paaaffiliariniagaq

Qupperneq 31

Piffissaq:

Uuttortaanermi periaasissat qanittukut Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut
nassiunneqassapput.

6. Imerk ingerlaarneranillu misissuinerit

Anguniagaq:

Aatsitassarsiorfiliariniakkami erngup qanoq issusia paasissallugu. Tassunga ilaassapput aatsitassarsiorfiliariniakkami nunap sananeqaataa aallaavigalugu erngup qanoq issusia paasissallugu aammalu nunap iluata erngata mingutsinneqarfigisinnaasaanik mingutsitsinerullu qanoq ingerlaarsinnaanerani paasiniaassalluni.

Suleriaaseq:

Erngup ingerlaarnerani uuttortaanerit ingerlaavartut, paasissutissat siusinnerusukkut katersorneqarsimasut aammalu erngup pissusianik akuinillu uuttortaanerit tunngavigalugit aatsitassarsiorfiliariniakkami erngup ingerlaarnera missingiusiorneqassaaq.

Paasissutissat aatsitassarsiorfiliarineqarsinnaasuni kangillermi killermilu kuunni annerusuni aammalu Narsap kuuani imermik uuttortaavinniit katersukkat missingiusiornermi atorneqassapput.

Inereri/tunniunneqarsinnaasut:

Nalunaarussiaq aatsitassarsiorfiliariniakkami erngup pissusianik, ukiup ingerlanerani allanngorarnerani aammalu minguit ingerlaarnerisigut mingutsinneqarsinnaassusianik eqqartuiffiusoq.

Piffissaq:

Misissuinissanik siunnersuut sukumiisoq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaqfimmuut qanittukkut nassiunneqassaaq.

Erngup ingerlaarnerani uuttortaanerit 2011-imi 2012-illu aallartilaarnerani nanginneqassapput.

7. Imeqarfinnik misissuineq

Anguniakkat:

Narsami imermut imeqarfimmukaasumut ajoqutaasinnaasut suulluunniit naliliivigissallugit..

Suleriaaseq:

Narsap imeqarfiup sukumiisumik oqaluttuarineqarnera aammalu erngup imeqarfimmut ingerlaartup qanoq pissuseqarnera oqaluttuarissallugu.

Suliat aatsitassarsiorfiliariniakkamut attuumassuteqartut, soorlu akuiarnerlukunik Tasermut eqqaaneq, imermut imigassanut sunniuteqarsinnaanersut naliliiffigineqassapput.

Inerteri/tunniunneqarsinnaasut:

Erngup imeqarfimmut ingerlaartup pissusianik nalunaarusiaq aammalu imeqarfimmut ingerlaarnermini mingunnik ingerlatsitseqqissinnaaneraniq naliliineq.

Piffissaq

Misissuinissanik siunnersuut sukumiisoq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut qanittukkut nassiunneqassaaq.

Misissuinerit 2011-imi ingerlanneqassapput.

8. Nipiliornermik misissuineq

Anguniagaq:

Aatsitassarsiorfiliariniakkamiit nipiliortitsinerit annerusut sunniutaat nassuiassallugit.

Suleriaaseq:

Nipiliorfiit sumiinnerinik, aammalu nipiliortut annerusut soorlu aatsitassarsiorfimmi qaartitsinerit, aserteriviit aammalu silaannakkut angallattut (qulimiguullit suluusallillu) nipiliornerisa sakkortussusiinik SoundPLAN program atorlugu misissuinerit.

Inereri/tunniunneqarsinnaasut:

Nipiliornermik missingiut Aatsitassarsiorfiliariniakkamiit nipiliornerit sakkortussusiinik siammarsinnaassusiinillu eqqoriaaviusoq

Piffissaq:

Misissuinissanik siunnersuut sukumiisoq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut qanittukkut nassiunneqassaaq.

Misissuineq 2012-imi ingerlanneqassaaq.

9. Orsussamik maqisoornerup sunniutai

Anguniagaq:

Orsussamik maqisoornerup nunami, imermi immamilu uumasoaqarfinnut sunniutigisinnaasaanik paasiniaaneq.

Suleriaaseq

Narsap eqqaa immikkut isiginarlugu Issittumi uumasoaqarfinni uuliammik maqisoornermit ilisimariikkat katersorneqassapput. Paasisutissanik pissarsivissaq pingaarneq tassaassaaq Danmarkimi Avatangiisinik Misissuisoqarfiup suliaa *Kalaallit Nunaata kujataata sineriaani uuliamik maqisoornermut sunnertiassutsimik nalunaarsukkat*

Ineneri/tunniunneqarsinnaasut

Orsussamik maqisoornerup nunami, imermi immamilu uumasoaqarfinnut sunniutigisinnaasaanik paasiniaaneq. aammalu sunniutit suulluunniit minnerpaatinniarlugit aqunniarlugilluunniit ililuusissat pitsaanerit suussusersiniassallugit .

Piffissaq:

2012-mi misissuinerit ingerlanneqassapput.

10. Nunamik atuineq

Anguniakkat:

Aatsitassarsiorfiliariniakkami nunamik atuineq nalunaarsussallugu. Misissuinikkut Aatsitassarsiorfiliariniakkap aammalu massakkut nunap tamatuma atorneqarnerata akornanni aporaaffiusinnaasut aaqqinneqarnissaannut paasissutissat pissarsiariniarneqassapput.

Suleriaaseq:

Attuumassuteqartut apersorneqartarnerat, aamma aalisartut, piniartut savaatillillu. Aatsitassarsiorfiliariniakkap inunnut sunniutissaanik misissuisut attaveqarfigilluarlugit suleqatigalugillu misissuineq ingerlanneqassaaq.

Inernerit/tunniunneqarsinnaasut

Nalunaarussiaq paasisanik eqikkaaffiusoq suliarineqassaaq. Aalisarfiit piniarfiillu pingaarutillit nunap assingatigut takutinneqassapput.

Piffissaq:

Misissuineq 2011-imi ingerlanneqassaaq.

11. Qanganitsat

Anguniakkat:

Aatsitassarsiorfiusinnaasumi kangillermi Inuit qallunaatsiaallu illukoqarnerseq paasiniassallugu.

Suleriaaseq

Nuummi Nunatta katersugaasiviani sulisut sulisoralugit sumiiffinni misissuiffigissallugit naleqquttuni misissuisoqassaaq.

Inernerit/tunniunneqarsinnaasut

Nunami misissuinermit paasisanik allaaserinniffiusumik nalunaarusiortoqassaaq. Inuit qallunaatsiaallu illukuusa sumiinneri nunap assingani takutinneqasapput aammalu sumiiffimmut Aatsitassarsiorfiusinnaasumut atatillugu allaaserisamut ilanngunneqassallutik. Inoqarfiit ataasiakkaat tamarmik pingaassusii oqaluuserineqasapput. Nalunaarusiaq taanna aatsitassarsiorfiusinnaasumi killermi 2010-imi misissuinermit tapertaqartinneqassaaq.

Piffissaq:

Misissuinissanik pilersaarutit sukumiisut erniinaq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmut nassiunneqarumaarpoq.

5.3 Avatangiisit Sunnerneqarnissannik Nalilinerup imassaatur siunnersuutit

Nalunaarusiap aallaqqaatigissavaa imaqarniliaq paasiuminarsagaq. Imaqarniliakkut paasiuminarsakkakkut naatsumik oqaluttuarineqassapput aatsitassarsiorfiliniariagaq misissuinermillu inerniliussat, aamma periarfissat toqqagassat arlaliuppat periarfissaq pilerinarnerutitaq, suut avatangiisinut sunniutissat pingaarutillit, sunniutit minnerpaatinniarlugit iliuusissat, aatsitassarsiorfiup atorunnaarsinneqarnera aammalu pinngortitamik iluarseeqqinniarneq, suut nalorninarsinnaasut kiisalu innuttaasut aarleqqutigisaat. Imaqarniaq paasiuminarsagaq kalaallisuunngorlugu, danskisuunngorlugu tuluttuunngorlugulu saqqummiunneqassaaq.

Nalunaarusiap sinnera ima iluseqassasoq siunnersuutigineqarpoq:

1. AALLARNIUT
 - 1.1 Suliffeqarfiup oqaluttuarineqarnera
 - 1.2 Aatsitassarsiorfiliniariniakkap inissisimaffissaa (*Avatangiisit, aamma nunap ilusaa, sananeqaataa, silap pissusia, inuit allallu*).
 - 1.3 Tunuliaqutaq anguniakkallu
 - 1.4 Sanaartornermi, aatsitassarsiorfiup aallartinnerani aammalu ingerlatsinermi piffissamut pilersaarut
 - 1.5 Inatsisitigut malittarisassatigullu atugassarititaasut
2. AVATANGIISIT SUNNERNEQARNISSAANNIK NALILIIINERMI PERIAASEQ
 - 2.1 Avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinernerme siunertaasut anguniagaasullu
 - 2.2 Avatangiisit sunnerneqarnissaannik naliliinermi suliap ingerlanera
Avatangiisit misissuiffigineqarnissaannut pilersaarut
Pinngortitap sunnigaannginnerani misissuinerit
Paasissutissanik pissarsiviit allat
Sunniutit annertussusiinik naliliineq
 - 2.3 Innuttaasunik peqataatitsineq
Inuttaasunut tusarniaanerit
3. AVATANGIISIT PIOREERSUT
 - 3.1 Avatangiisit
Sila
Issittoq
Anorit sammiviit sakkortussusiilu
Silaannaap qanoq issusia aamma anorip sakkortussusiini sammiviinilu
assigiinngitsuni radonip qanoq annertutigisarnera

Nuna
Nunap sananeqaataa
Nunap ilusaa
Issoq
Nunap sananeqaataasa akui

Imeq
Erngup pissusia

Itissutsini assigiinngitsuni pissusia
Imeqarfiit, imeq imigassaq aammalu tarajoq
Immap sikua

Qinngorneri
Pinngortitami qinngornerit nalinginnaasut, radonip annertussusia

- 3.2 Avatangiisit uumassusillit
Nunap naasui uumasuilu
Imermi uumasofarfiit
Imaani uumasofarfiit
Uumasofassut assigiinngitsut sumiiffiillu illersugaasut
- 3.3 Nunamik atuineq, nungutsaaliuineq aammalu kingornussarsiat
Aatsitassarsiorneq
Takornariartitsineq
Nunap inuit taakkulu nunamik atuinerat
Qanganitsat kulturikullu kingornussarsiat

4. SULIARINIAKKAP NASSUIARNEQARNERA

- 4.1 Suliariniakkami siunertat
Anguniakkat
Suliariniakkap oqaluttuassartaa
Aatsitassaqrarneranik misissuinerit
Paasiniaanerit ingeniøritullu misissuinerit
- 4.2 Aatsitassarsiorfiup ingerlanneqrarnera
Aatsitassarsiornermi periaaseq
Aatsitassarsiorfiup ilusilersugaanera pilersaarutillu
Aatsitassarsiorfimmi qaartiterinerit qaartiterutissallu
Aatsitassarsiorfimmi ujaqqat igitassat isumagineqrarnerat
Imermik atuineq aniatitsinerlu
Aatsitassarsiorfimmiit imeq igitassaq aamma erngup arronartulli
aniatinneqrarnera, kiisalu fluorit sananeqaatillu radiumik qinngornillit
arrortinneqraratarsinnaanerit
- Akuiaavimmi sulineq
Aatsitassalerineq saffiugassalerinerlu
Akuiaavissap ilusilersugaanera
Sinnikunik eqqaaneq aammalu toqqorsiviit kiisalu arronartulli aniasinnaanera,
kiisalu fluorit sananeqaatillu radiumik qinngornillit arrortinneqraratarsinnaanerit
Tunisassianik toqqortarinnineq passussinerlu
- 4.3 Iluqausersuutit sullissinerillu
Umiarsualiviit assartuinerlu
Timmisartut aammalu mittarfiit
Qulimiguullit mittarfiilu
Aatsitassarsiorfimmi nunakkoortit aqquserngillu
Gassimik pujoramillu eqiteriviit aammalu radonimik aqutsineq
Nukimmik pisariaqartitsineq pilersuinerlu
Imermik pilersuineq

Ineqarfiit
Angerlarsimaffimmiit eqqagassanik suliarinniffik
Imermik igitassamik saliiviit
Sulliviit toqqorsiviillu

4.4 Aatsitassarsiorfiup matuneqarnerata kingorna
Aatsitassarsiorfiup atorunnaarsinneqarnera
Iluarseeqqinneq
Malinnaaviginninneq – soorlu radon, sananeqaatit qingnornillit, fluor

4.5 Sanaartorneq aallartisarnelru

4.6 Aatsitassarsiorfiliariniagaq pillugu piffissamut pilersaarut

5. SUNNIUTIT ANNERTUSSUSIINIK NALILIINEQ AAMMALU SUNNIUTINIK MINNERPAATITSINIARLUNI ILUUSERISASSAT SUUSSUSERSINEQARNERI

5.1 Avatangiisinut tigussaasunut sunniutit
Sumiiffiit sunnigaasussat aammalu nunap innarlerneqarsinnaasoq
Nunap nungoornera
Kuunni, taserni kangerlummilu erngit allanngorneri
Pitsaassutsimut amerlassutsimullu tunngasut – erngup taratsullu sunnigaaneri
amma arrornartup seerinera, sananeqaatit qingnornillit arrortarnerat kiisalu
fluorip annertussusia kiisalu sananeqaatit allat aatsitassarsiorfimmit,
akuiaavimmit akuiarnerlukuusivimmillu pisut.

Pujoralak

Nipiliorneq sajuppilunnerlu

Qaamaneq, kissaq qingnorerillu

Gassimik aniatitsinerit aamma gassinik kiatsinnartunik radonimillu aniatitsinerit

Fluor (aatsitassarsiorfimmiit, akuiarnerlukuusivinniit aammalu ujaqqanik
eqqaavinniit arrortussap annertussusianik missingiinerit, fluorip imermit
kuutsitamiit qanoq peerneqarsinnaaneranik takutitsineq.

Sananeqaatit qingnornillit (aatsitassarsiorfimmiit, akuiarnerlukuniit aammalu
ujaqqanik eqqakkaniit arrortussat qanoq annertutiginerinik naliliinerit kiisalu
sananeqaatit qingnornillit imermit kuuttumiit qanoq peerneqarsinnaaneranik
takutitsineq)

Radon (radonimik aatsitassarsiorfimmiit, akuiarnerlukuusivimmiit aammalu
ujaqqanik eqqaavimmiit aniasussap annertussusianik missingiineq; anorip
sammivia sakkortussusialu apeqqutaatillugit Narsami sumiiffinnilu allani
radonip qanoq annertutiginiissaanik naatsorsuinerit)

Nunap akuisa sananeqaatillu radiup qingnornillit aniasinnaanerat taakkulu
sanniutigisinnaasaat

Arrornartuup seerinera (ajornartorsiutaassanersoq paasiniarlugu misileraanerit
taamaassimappallu ajornartorsiut millisarniarlugu periaasissiorneq)

5.2 Avatangiisinut uumassusilinnut sunniutit
Akuiagassap, akuiarnerlukut aammalu ujaqqat eqqagassat sunniutaat aamma
radonip aalanngornerata kiisalu arrornartup kuunnerata sunniutigisinnaasai,
kiisalu sananeqaatit radiup qingnornillit kiisalu fluorip annertussusia kiisalu
akuutissat allat mingutsitsinnaanerat

Naasut nungutinneqarnerat innarligaaneralluunniit kiisalu aamarsuarnik
sananeqaatillit ikilinerannut sunniutigisinnaasaat.

Uumasut akornusersugaanerat

Uumasut najugannaavisa annaaneqarnerat
Uumasut amerlaarsuunerisa annaaneqarnerat
Naasut uumasullu tamaaneeriinngitsut eqqunneqarnerat
Uumassusileqarfiit ataatsimut sunnigaanerat
Uumaffiit nutaat pinngornerat

5.3 Nunap atugaaneranut, nungutsaaliuinnermut kingornussarsianullu sunniutit
Allat nunamik atuisinnaanerannik akornusiineq
Pisuussutit pioreersut piumaneqarnerulernerat
Attaveqaatit annertuumik allannguuteqarnerisigut nunap tamatuma allatigut
atorneqarnissaminut ammaanngarnera

5.4 Sunniutit kattunnerat

6. AATSITASSARSIORFILARINIAKKAMUT TAARSIULLUGIT PERIARFISSAT ISUMALIUTIGINEQARTUT

6.1 Periarfissat piumaneqarnerusut kingunissaat

7. AVATANGIISINIK AQUTSERIAASEQ

7.1 Suliffeqarfiup avatangiisit pillugit politikkia

7.2 Avatangiisunik Aqutsinnermut pilersaarut (sanaartorerup, ingerlatsinerup, matusinerup
matusinerullu kingornata sunniutai) aamma ajutoorutaasinnaasunik naliliinerit
Timitaliineq
Aqutsinnermut pilersaarutit
Suleriaatsit
Akisussaaffiit
Sungiusaaneq
Ajutoornerit

7.3 Atorunnaarsitsinnermi matusinnermilu suleriaatsit

7.4 Malitassanik malinninnerup naliliiffigineqarnera, misissuisarnerit, misissuisarnerit
ingerlaavartumillu pitsanngorsaanerit

7.4 Sunniutinik minnerpaatitsiniutit / aqutsinerup pitsaassusiinik nalunaarutiginnittarneq

8. AVATANGIISINIK MALINNAAVIGINNINNEQ

8.1 Pinngortitap sunnigaannginnerani misissuinerit inernerit

8.2 Uttortaanerni naleqqiussivigineqartut aammalu uumasut malinnaaffigineqartut

8.3 Gassit silamik kiatsikkiartortitsisartut aniatinneqarnerannik naatsorsuineq

9. INNUTTAASUNUT TUSARNIAANERIT

10. INERNILIINEQ

10.1 Aatsitassarsiorfiliariniakkatut siunnersuutigineqartup eqikkarneqarnera

- 10.2 Avatangiisinut sunniutaasinnaasut annertunerusut
- 10.3 Sunniutinik minnerpaatitsiniutit / aqutsineq aamma ilanngullugit arronartumik
aniamut tunngasut, avatangiisinik mingutitsinnaasut soorlu fluorimut,
sananeqaatinut qinngornilinnut, kiisalu akuutissanut allanut tunngasut
- 10.4 Atorunnaarsitsineq aammalu iluarseeqqinneq
- 10.5 Nalornissutigineqartut / Innuttaasut aarleqqutigisaat

11. TAAGUUTIT ATORNEQARTUT

12. INNERSUUSSUTIT / ALLATTUT

Ilanngussat

#. Innuttaasunut tusarniaanerit – Sulinermit najoqqutassiaq

Ilanngussaq 1: Aatsitassarfiliariniakkap naatsumik oqaluttuarneqarnera

Aallarniut

Aatsitassarsiorfiliariniakkamik eqqikkaanermi matumani Kuannersuarni aatsitassanik assigiinngitsunik paaaffiliariniagaq oqaluttuarineqassaaq. Paaaffissatut siunnersuutigineqartoq Kujataani illoqarfiup Narsap eqqaaniippoq.

Aatsitassat Kuannersuarni aatsitassaqaarfimmeersut nioqqutissiassatut soqutigineqarnerusut tassaapput aatsitassat qaqutigootut. Aatsitassat qaqutigootut tassaapput saffiugassat immikkut ittut atortorissaarutini nutaaliaasuni soorlu oqarasuaatini angallattakkani, batteriini immeqqittartuni, biilini innaallagissamik orsussamillu ingerlasuni, aammalu anorimik innaallagissiorfinni atorneqartartut. Aammattaaq nioqqutissiarineqarsinnaasumik pitsaassusilinnik uraneqarlunilu zinkeqarpoq.

2007-imi suliffeqarfik Greenland Minerals and Energy (GME) A/S Kuannersuarni misissuinissaminik akuersissuteqarfigineqarpoq. GME A/S tassaavoq australiamiut suliffeqarfiutaata Greenland Minerals and Energy Ltdip aningaasanik niuerfimmil Australian Securities Exchangemi nalunaarsorsimasup pigisaa. Greenland Minerals and Energy Ltd-ip GME A/S-imi piginneqataassutit amerlanerussuteqarluni pigai. 2010-imi GME A/S-ip Kuannersuarni aatsitassarsiorfiliariniakkami misissuinissaminut akuersissutaa tamalaanik paaaffiusinnaasumik naliliinissaq siunertaralugu aammattaaq sananeqaatinik radiup qinngornilinnik misissuinissamut akuersissummik ilaneqarpoq.

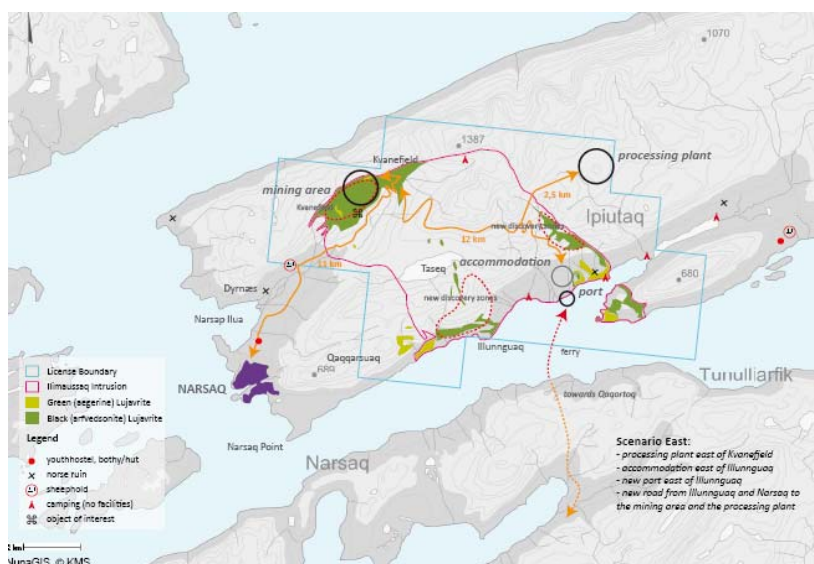
Naliliinerit taakku inernerit aammalu aatsitassarsiorfiliariniakkap ilusissaanik ineriartortitsineq aatsitassarsiorfiliariniagaq pillugu eqikkakkap allanngortinneqarneranik nassataqarsinnaavoq.

Kikkut attuumassuteqartut ilanngukkumasaat soorlu kommunit aammalu Namminersorlutik Oqartussat ilanngukkumasaat Inuiaqatigiinnut Sunniutissanik Naliliinerup aammalu Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup ingerlanerani kiisalu inaarutaasumik tusarniaanerup ingerlanerani tiguneqartassapput taavalu oqaaseqaatit taakku inernerit pissutigalulgit Akilersinnaassutsimik Misissuinermit tunngassuteqartut ilaat allannguuteqarsinnaassallutik. Naalakkersuisunit akuersissuteqarfigineqaaqaartussat, Akilersinnaassutsimik misissuinerit pitsaasumik inernillit aammalu nalilersuinerit assigiinngitsut kiisalu aatsitassarsiorfiup ineriartortinneqarnissaanut aningaasaliisussarsiornerit, aatsitassarsiorfiup 2013-imi sanaartorneqalernissaat 2015-imilu naammassineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

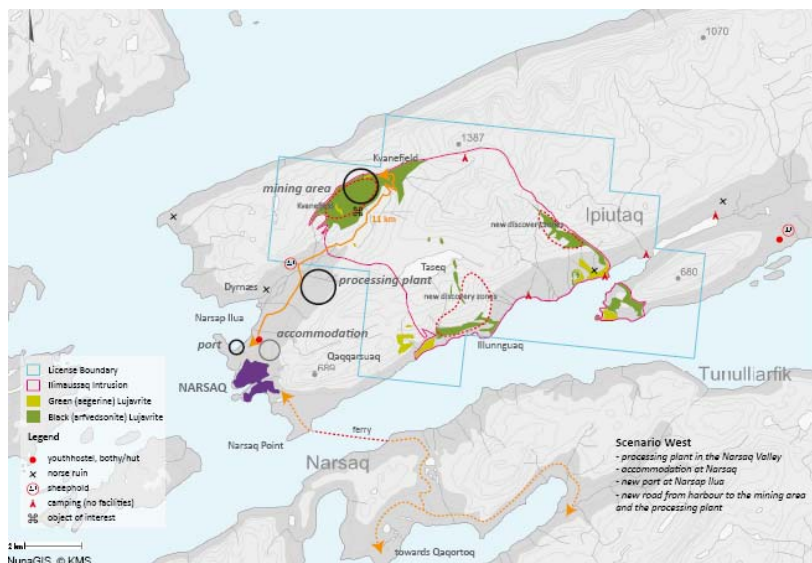
Aatsitassarsiorfiliariniagaq

Suliariniakkamut ilaapput assagarsuaq aammaannartoq, akuiaaffik, umiarsualivik, ineqarfik, akuiarnerlukunik eqqaavik aammalu aqquuserngit piiiaaffiup ilaanut ingerlaviussusaq.

GME-ip ineqarfissat, akuiaaviup kiisalu umiarsualiviup inissaat marluit isumaliutigai. Periarfissaq siullemq tassaavoq Narsap qooruani akuiaaviliornissaq kiisalu Narsap Iluani Narsap avannannguani nutaamik umiarsualiviliornissaq (periarfissaq killeq). Periarfissat aappaat tassaavoq Narsap avannamut kangiani 15-20 km-inik ungasissusilimmi akuiaaviliornissaq kiisalu Nunasarngup akiani Illunnguata kangiani nutaamik umiarsualiviliornissaq. Piiiaaffimmi atortorissaaruteqarfiit sumiitikkumaneqarnerat paasineqartinnagu misissuinerit innuttaasunullu paasiniaanerit annertuut ingerlanneqaqqaartariaqarput. Aatsitassarsiorfiup sumiiffigisinnaasai marluk nunap assingani tulluuttumi takutinneqarput.

Titartagaq 1 Periarfissaq kangilleq

Titartagaq 2 Periarfissaq killeq

Pilersaarutigineqarpoq Kuannersuarni akuiagassat aamarsuarnik atortoqarluni arrortitsineq atorlugu silarsuarmi niuerfinnut tunineqarsinnaangorlugit suliarineqartassasut. Tuniniarneqarsinnaasut taakku tassaapput akuiakkat saffiugassanik nalituunik akoqarluartut. Naatsorsuutigineqarpoq akuiakkat taakku nappartanut immiunneqartassasut, containerinut immiunneqarlutik umiarsualivimmut ingerlanneqartassasut silarsuarmi sumiluunniit pisissussanut ingerlatassanngorlugit.

Kuannersuarni aatsitassarsiorfiliariniakkap immikkoortussai:

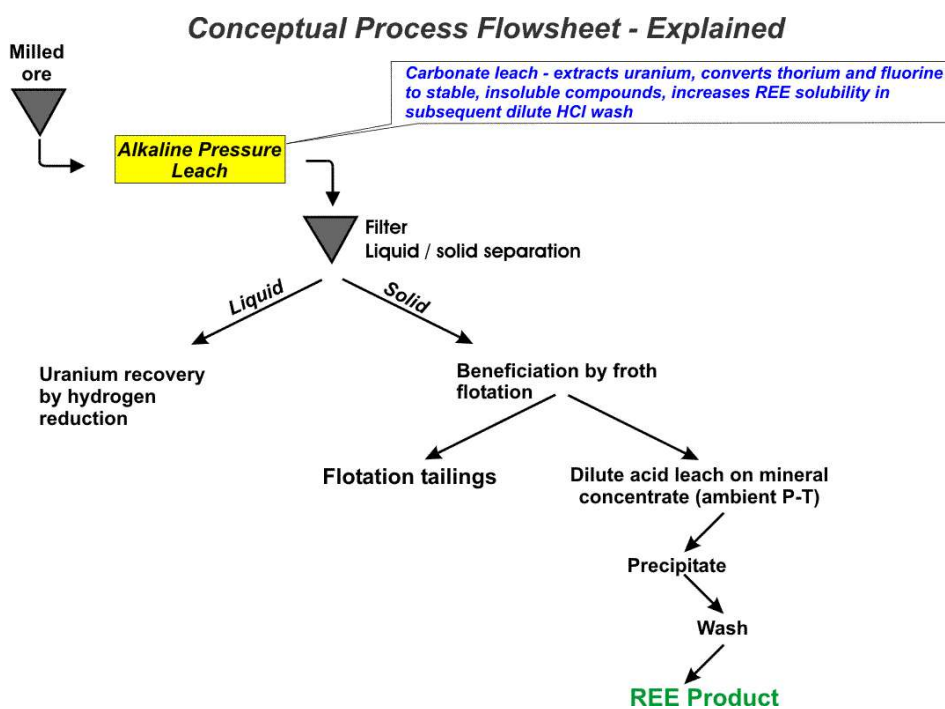
- **Piiaaffik** Assagaq ammasoq, aatsitassanik piiaffiusoq
- **Akuiaaffik** Imeq atorlugu saffiugassanik tunisassiassanngortitassanik immikkoortiterivik
- **Akuiarnerlukuusivik** Sinnikut akuiaavimmeersut isumannaarlugit toqqortarineqarfiat
- **Umiarsualivik** Umiarsuarnut aatsitassarsiorfimmuut pajuttunut tunisassianillu Kalaallit Nunaanniit tunitsivissanut angallassisartussanut
- **Ineqarfiit** Aatsitassarsiorfimmi sulisunut
- **Atortorissaarutit attuumassutillit** Nukissiorfissat, attaveqaatissat aammalu aatsitassarsiorfimmuut aqquut isumannaatsooqqullugit

Pilersaarutit naapertorlugit aatsitassarsiorfik Kuannersuarni qaarsup Ilimmaasamik taagorneqartup nalaaniissaaq Kujataani Narsamiit 10 km-it missaanni ungasissuseqarluni Narsarsuarmiillu 35 km-it missaanni ungasissuseqarluni.

Akuiaaviup inissai suliffeqarfiit eqqarsaatigineqartut arlaliupput. Massakkut naatsorsuutigineqarpoq akuiaavik ukiumut ulluni 365-ini ammasassasoq ukiumullu akuiagassanik 7,2-10,8 million tonsinik suliaqartussatut ilusilersorneqassasoq.

Akuiaqassap aatsitassartai pingaarnerit tuniniarneqarsinnaasunik tamanik akoqarput akuiaaviullu siunertaa tassaavoq tunisassiassat taakku aatsitassaniit pissarsiarissallugit. Saffiugassanik tunisassiassanngorlugit immikkoortiteriaatsit assigiinngitsut nalilersuiffigineqarput. Misileraanikkut paasineqarpoq naqitsineq atorlugu arortiteriaaseq uranimik kingorna kimittorsarneqartussamik immikkoortitsinermi atugassaqqissuusoq kiisalu sananeqaatinik qaqtigoortunik tuniniarneqarsinnaanngortillugit immikkoortitsinermi eqiterinermilu atugassaqqissuulluni.

Massakkuugallartoq siunnersuutigineqarpoq uranimik sananeqaatinillu qaqtigoortunik immikkoortitsinermi aserorterineq, sequtserineq, arortitsineq, nakkartitsineq puttallartitsinerlu atorneqassasut. (**akuiaanerup ingerlanissaanik titartakkt takukkit**).

Imeq akuiaanermi atorneqassaaq akuiaavikkooreerunilu salinneqarluni akuiaavimmi atoqqitassanngortinneqassaaq imaluunniit avatangiisinut utertinneqassalluni.

Pilersaarutigineqarpoq tunisassiat akuiaavimmi nappartanut iliorarlugit containerinut iliorarneqartassasut usisaassuillu atorlugit akuiaavimmiit umiarsualivimmut assartorneqartassasut. Taavalu umiarsuit atorlugit silarsuarmi sumiluunniit tunitsivigisanut angallanneqartarnissaat pilersaarutaavoq.

Akularnerlukuusiviit. Akuiaavikkooreersimasut, tassa ujaqqat sequnnerit imerlu, akularnerlukuunik taaneqartarput (tuluttut tailings). Sulfatit, uran, thorium, fluor aammalu sananeqaatit qaqtigoortut annersaat peerneqareersimassapput imaluunniit allanut akuleruteqqajajunnaarsinneqarsimassallutik.

Akuiarnerlukuusivimmi akuiarnerlukut imertallit akuaavimmeersut toqqortarineqassapput. Akuiarnerlukunik eqqaavissat assigiinngitsut eqqarsaatigineqarput, soorlu qooqqumut, tatsimut kangerlummut/immamut itisuumut eqqarneqarnissaat. Avatangiisit kiisalu akuiarnerlukut akui sumi akuiarnerlukuusiviliornissamut apeqqutaassapput.

Umiarsualiviit Umiarsualivimmi umiarsuarnut 32.000 DWT-iusunut talittarfeqassaaq kiisalu annikinnerusumik atortorissaarutinik nioqqutissianillu tigooraaveqassalluni. Umiarsualivik aammattaaq nioqqutissianut toqqorsiveqassaaq usilersuinernullu atortorissaaruteqassalluni. Titartagaq 1 aamma 2-imi oqaatigineqartut umiarsualiviliorfissat assigiinngitsut GME-miit eqqarsaatigineqarput.

Ineqarfinniissapput nerisarfik, errorsisarfik aammalu sunngiffimmi sukisaarsaarfissat.

Atortorissaarutit suliariniakkamiittussat pingaernerit tassaapput:

- Aqquserngit umiarsualivimmiit aatsitassarsiorfimmu, paaaffimmu attaveqaatinullu allanut atasut
- Innaallagissiorfik siullermik dieselitortuusussaq taavalu imermik innaallagissiorfik
- Akuaavimmu imermik pilersuiffik imiisivillu, imeq imigassaq kiisalu ikuallattoqarnerani atugassaq
- Illuliat sullissiviillu aamma ineqarfik
- Qulimiguulinnut mittarfik sulisunut napparsimasunullu atugassiaq
- Kiassaateqarfik kissamillu utertitsisarfik
- Qarasaasiatigut oqarasuaatitigullu attaveqaateqarfik
- Eqqagassalerivik

Aatsitassarsiorfiliariniakkap iluaqtissartai sunniutissaalu

Aatsitassarsiorfiliariniakkap kujataani Kalaallillu Nunaanni tamarmi aningaasarsiornermut iluaqtissiissutissai annermik sulisitsinikkut akileraarutitigulu pingortuussapput.

Aatsitassarsiorfiliariniakkami sanaartornerup aammalu paaanerup nalaani aammalu akuaanermi sulisut amerlasuut pisariaqartinneqassapput. Misissuinerit siullit naapertorlugit ilimagineqarpoq sulisut 700 missaaniittut pisariaqartinneqassasut. Inuiaqatigiinnut sunniutissanik misissuinerit aammalu akilersinnaassutsimik misissuinerit naammasseriarpata sulisut qasserpiaanissaat aammalu suliffiit piginnaasallu suut pisariaqartinneqarnissaat paasinarsiumaarpoq. Suliffiit taakku inuttalersorneqarnerini Kalaallit Nunaanni najugaqartut salliutinneqarumaarput.

Aatsitassarsiorfiliarniakkap iluaqutissiissutissaasa pingaernerit ilagaat sungiusaanikkut ilinniartitsinikkullu piginnaanerit alliaartortinneqarnerat ilisimasallu tunniussuunneqarnerat. Kujataani oqartussat soqutigisaqaqatigiillu qanimut suleqatigalulgit sulisussarsiornerit sungiusaanissamullu pilersaarutit suliarineqassapput.

Taakku saniatigut aatsitassarsiorfiliarniagaq inuussutissarsiutigut qassiinik periarfissiissaaq, assersuutigalugu sullissinikkut inuussutissanillu nioqquteqarnikkut (savaaqanik aalisakkanillu), errorsinikkut eqqiaanikkullu, illunik/ineeqqanik/akunnittarfinnillu attartortitsisarnikkut, qarasaasialerinikkut, aammalu sanasut ikiuuttarnerisigut, kingoraartissanik nioqquteqarnikkut, angallatinik attartortitsisarnikkut allatigullu periarfissiissalluni.

Aqquserngit, ineqarfiit allallu pisariaqartut suliarineqarnerat kiisalu aatsitassarsiorfiup suliarineqarnera ingerlanneqarneralu tamatuma eqqaani pinianermut aalisarnermullu sunniuteqarsinnaavoq. Inuit sumiiffinnik taakkuninnga pisuussutaanillu atuisut sunnerneqarnissaat aammalu inuit atugaat suliariniakkamut attuumassuteqartut allat (inuusaatsip allanngornera, nutserarneq il.il.) Inuiaqatigiinnut Sunniutissanik Naliliinermi sukumiinerusumik misissuiffiqineqassapput.

Kuannersuarni aatsitassarsiorfiliarniakkap Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnermut aammalu najugaqartut atugarissaarnissaanut piujuartussamik iluaqutaanissaa qularnaassallugu GME A/S-ip pisussaaffimmitut isiigaa.

Avatangiisinut Inuiaqatigiinnullu Sunniutissat

Aatsitassarsiorfiliornissamut ingerlatsinissamullu akuersissummik Kalaallit Nunaanni naalakkersuisut tunniussisinnalertinnagit aatsitassarsiorfik pillugu paasissutissanut pisariaqartinneqartunut Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliineq aammalu Inuiaqatigiinnut Sunniutissanik Naliliineq ilaassapput.

1 Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup ingerlanera

Kalaallit Nunaanni inatsisit naapertorlugit suliffeqarfik aatsitassarsiorfimmik aallarniissaminut akuerineqarsinnaalertinnagu avatangiisit sunnigaannginnerminni pissusiinik misissuinerit sukumiisut qassiit ingerlanneqartariaqarput. Kuannersuarni aatsitassarsiorfiliariniagaq eqqarsaatigalugu avatangiisit sunnigaannginneranni pissutsinik misissuinerit kangerlunni, kuunni, tatsini aatsitassarsiorfissatut pilersaarutigineqartup eqqaaniittuni ingerlanneqartarput. Misissuinerit ilaat tamakku ukiuni sisamani ingerlanneqarsimapput. Avatangiisinut Sunniutissanik Naliliinerup ilanngullugu misissuinerit amerlisariaqarsinnaapput. Avatangiisit sunnigaannginnerminni qanoq issusiinik misissuinerit aatsitassarsiorfiup innarliinnginnerani pissusiusunik sunilluunniit sukumiisumik paasinniffiussapput. Paasissutissat taakku aatsitassarsiorfiup akuiaaviullu ilusilersorneqarnerini aammalu aatsitassarsiorfiup ingerlalereernerani avatangiisini pissutsit malinnaavigineqarnerini atorneqassapput.

Aammattaaq aatsitassarsiornerup avatangiisinut sunniutissai sukumiisumik naliliivigineqartariaqarput. Naliliinissaq taanna pillugu naasut, uumasut, tamaani silap pissusia, aammalu kuunni erngup ingerlaarneri misissuiffigineqartariaqarput.

Paasissutissat tamakku Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermik nalunaarusiami katersorneqassapput nalunaarusiarlu taanna innuttaasunik tusarniaanermut atatillugu tamanut takusassiarineqassalluni. Innuttaasunut tusarniaanermi qisuariaatigineqartut tiguneqareerpata aammalu isumaliutigineqarlutillu naliliivigineqareerpata Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermik nalunaarusiaq inaarsarneqassaaq.

Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliineq suliariniarlugu GME A/S-ip suliffeqarfik Orbicon ikiortissarsiaraa. Innuttaasunit oqaaseqaatit ilanngunneqareeripata Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliineq tassaalissaaq Kalaallit Nunaanni oqartussat aatsitassarsiorfiliariniakkamik akuersissuteqarniarneranni paasissutissanut pingaarutilinnut ilaasussaaq.

2 Inuiaqatigiit Sunnerneqarnissaannik Naliliinerup ingerlanera

Inuiaqatigiit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermut ilaassapput aatsitassarsiorfiliorerup kingunerisaaanik inuit atugaasa allannguutissaannik paasiniaanerit, misissueqqissaarnerit malinnaaviginninnerillu. Taamaammat Inuiaqatigiinnut Sunniutissanik Naliliinerup ingerlanerani innuttaasut attuumassuteqartullu allat annertuumik peqataatinneqassapput.

Aatsitassarsiorfiliariakkap suliarineqalernissaa sioqqullugu pissusiusut paasilluarumallugit kiisalu aatsitassarsiorfiliariniakkap sunniutissai aqussinnaajumallugit kiisalu aatsitassarsiorfiliariniakkap innuttaasunut iluaqtissiissutissai annerpaatikkumallugit kikkut attuumassuteqarsinnaasut (soqutigisaqatigiit, immikkut ilisimasallit, aalisartut, piniartut, savaatillit, Kalaallit Nunaanni oqartussat aammalu sullissimeqarfiit) inuiaqatigiinnut sunniutissanik naliliinerup ingerlanerani peqataalluarnissaat pisariaqarpoq.

Inuiaqatigiinnut Sunniutissanik Naliliinerup suliarineqarnissaa siunertaralugu
suliffeqarfik Carl Bro A/S GME A/S-ip sulisippaa.

2011-imi marsip apriliillu akornanni tusarniaanerit aallarniutaasut ingerlanneqassapput.
Tusarniaanerit allat inuiaqatigiinnut sunniutissanik naliliinerup suliarineqarnerata
ingerlanerani pisassapput GME A/S-illu saaffigisassavaatit ilisimasatit
iluauqtigiumallugit makkulu paasisaqarfigiumallugit:

- Ajornartorsiutit aarleqqutillu pingaernerit inuiaqatigiinnut sunniutissanik
naliliinermi ilanngullugit isiginiarneqartussat suliap aallartilaarnerani suunerinik
paasiniaavigiumallutit
- inuiaqatigiinni atukkat aatsitassarsiorfimmit allanngortinneqarnissaat
sioqqullugu paasisaqarfigiumallugit inuit ataasiakkaat eqimattakkaallu
apersorneqarnerini peqataaqqullutit.
- Aatsitassarsiorfiup iluaqtissartai annerpaatikkumallugit aammalu sunniutit
pitsaanngitsut minnerpaatikkumallugit (Sunniutissat Iluaqtissallu pillugit
Pilersaarut)
- Paasissutissat inuiaqatigiinnut sunniutissanik nalunaarusiornermi
katersorneqartut oqaluserineqarnissaat siunertaralugu innuttaasunik
tusarniaanermi peqataaqqullutit.
- Sunniutissat iluaqtissallu pillugit isumaqatigiissutip sulilarineqarneranut
ilanngussaqaqqullutit.

Tusarniaanerit qaqugukkut sumilu pinissaat pillugu paasissutissat
piffissaalluarallartilugu ilinnut nalunaarutigineqarumaarput.

Inuiaqatigiinnut sunniutissanik naliliineq, kikkut attuumassuteqartut qisuariaataannik
imalik, Kalaallit Nunaanni oqartussat aatsitassarsiorfiup
akuersissuteqarfigineqarnissaannik aalajangiiniarnerani paasissutissanut
pingaarutilinnut ilaassaaq.

Paasissutissanik allanik pisariaqartitsivit?

Apeqqtissaqaruit GME A/S-ip sinniisua Ib laursen attavigiuk

+299 49 71 71 (oqarasuaat) imaluunniit il@gme.gl (e-mail) imaluunniit nittartagarput
www.ggg.gl alakkaruk

Ilanngussaq 2: Attuumassuteqartunut tusarniaanerit

KUANNERSUARNI AATSITASSANIK PIIAFFILIARINIAKKAMUT ATTUUMASSUTEQARTUT PEQATAATINNEQARNERANNUT PILERSAARUT

<i>Inunnut sunniutininik naliliinerup ingerlaneri</i>	<i>Attuumassuteqartut</i>	<i>Peqataatitsinermit siunertat</i>	<i>Piffissaq siunnersuut</i>
Misissuiffis-sanik paasiniaanerit misissuinermilu tunngavissat	Narsami, Qaqortumi Nuummilu attuumassuteqartut ataatsimeeqataasut allassimaffii	Attuumassuteqartunik isumasioqatigiisitsinermit siunertaasut: - Paasissutissiisalluni apeqqutillu akissallugit; - Avatangiisinut inuiaqatigiinnullu sunniutissanik misissuinerit saqqummiunneqarnissaat; - Suliariniakkap inissinneqarfigisinnaasai marluusut saqqummiutissallugit aamalu inuiaqatigiinnut sunniutissanik naliliinermi misissuiffigisariaqartut pillugit tusarniaassalluni (suut periarfissaappat? suut aarleqqutigineqarpat? inuiaqatigiinnut sunniutissanik naliliinermi apeqqutit akissutillu suut pisariaqarpat) - attuumassuteqartut peqatigalugit oqallittarfiliussalluni illuatungeriillunilu oqallinnerit aallartissallugit;	2011-imi marsip 29-ianniit apriliip 7-ianut
Avatangiisit allanngornerat Sioqqullugu misissuinerit 2007-2010	Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik oqartussallu attuumassuteqartut allat	Pissutsinik atuutereersunik misissuinermit pisortanik immikkullu paasiniaavissanik peqataatitsinermit siunertaasut - paasissutissanik misissuinerit allanit pissarsiarineqarsinnaanngitsunik pissarsiniassalluni - piumasaqaatit paasissutissanillu katersinerit pisariaqartinneqartut uppernarsassallugit;	2007-2010

		- Nunami misissuinissat sioqqullugit akuersissutit pissarsiariassallugit	
Avatangiisit allanngortinneqannginnerini misissuinerit allat	Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfik oqartussallu attuumassuteqartut allat kiisalu immikkut misissuiffissat (taakku kikkuunissaat kingorna aalajangerneqassaaq.	Pissutsinik atuutereersunik attuumassuteqartunit immikkut paasiniaavigineqartussaniit pissarsiniarnermi siunertaasoq tassaavoq paasissutissanik isummersuutinillu katersuissalluni (ersissutit, naatsorsuutigisat, il.il.).	2011-imi aasaq
Avatangiisit allanngortinneqannginnerini misissuinerit	Kommune (Kommune Kujalleq)	EIA. Siunertaasut tassaapput Kommunimi innuttaasut peqataatissallugit (Kommune Kujalleq) kiisalu paasissutissat isummallu katersussallugit (ersissutit, naatsorsuutigineqartut, il.il.) taakkulu Avatangiisit Sunnerneqarnissaannik Naliliinermi ilanngutissallugit.	2011-imi aasaq
Sunniutinik Misissueq-qissaarnerit minnerpaatitsiniutillu ineriartortinneqarneri	Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfik oqartussallu attuumassuteqartut allat kiisalu immikkut misissuiffissat (taakku kikkuunissaat kingorna aalajangerneqassaaq.	Eqimattat toqqakkat peqataatinneqarneranni siunertaasut tassaapput sunniuteqarfigineqarsinnaasut pingaarnerit suussusersiniassallugit sunniutinillu minnerpaatitsiniutissat suussasut paasiniassallugit.	2012-ip Aallarti-laarnera
Avatangiisinik Aqutsinermut Pilersaarutissat Missingiutip suliarineqarnera	Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfik oqartussallu attuumassuteqartut allat	Peqataatitsinermi siunertaasut tassaapput Avatangiisinik Aqutsinermut Pilersaarutip qanoq annertutiginissaa, piunasaqaatit pisortanit akuerineqartussat, pissutsinillu malinnaaviginninnermi naliliisarnermilu piunasaqaatigineqartussat suunissaat aalajangiutissallugit isumaqatigiissutigissallugillu	2012-p qeqqa
Avatangiisit sunnerneqarnissaannik	Attuumassuteqartut Innuttaasullu	Peqataatitsinermi siunertaasut tassaapput sunniutissanik misissueqqissaarnermi,	2012-ip naajar-tornera

nalunaarusiassatut Missingiut aammalu Innuttaasunut tusarniaanerit		inassuteqaasersiornermi aammalu Avatangiisinik Aqutsinermut Pilersaarutip suliarineqarnerani paasisat saqqummiutissallugit, erseqqissassallugit, uppernarsassallugit aammalu tusarniutigissallugit.	
---	--	--	--
